

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW LUDZKICH DLA POWIATU WADOWICKIEGO

Dokument został opracowany przy współpracy firmy doradztwa personalnego
Advisory Group TEST Human Resources
dla Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie
w ramach Projektu
„Partnerstwo na rzecz świadczenia usług dla inwestorów pozyskujących kadry
oraz usług outplacementowych”
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013*

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Dokument powstał w ramach Projektu „Partnerstwo na rzecz świadczenia usług dla inwestorów pozyskujących kadry oraz usług outplacementowych” realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, który jest kluczową instytucją dla rynku pracy w województwie małopolskim. Jednym z zadań WUP jest dostarczanie profesjonalnych i unikalnych informacji na temat rynku pracy.

Poniższa charakterystyka zasobów ludzkich jest odpowiedzią na potrzebę usystematyzowania danych obrazujących potencjał drzemący w kadrach powiatu wadowickiego.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie dostarcza profesjonalnych i systemowych informacji o rynku pracy. Corocznie wydaje Regionalny Plan Działania na Rzecz Zatrudnienia oraz dokonuje Oceny Sytuacji na Rynku Pracy Województwa Małopolskiego.

WUP Kraków posiada informacje, które Małopolanie mogą wykorzystać, aby zwiększyć swoje kompetencje i kwalifikacje. Doradcy zawodowi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie świadczą usługi z zakresu poradnictwa zawodowego dla dorosłych i młodzieży wchodzącej na rynek pracy.

WUP Kraków dysponuje również środkami, które można pozyskać na realizację przedsięwzięć z zakresu rozwoju zasobów ludzkich. Możliwe jest to dzięki pełnieniu w województwie małopolskim funkcji **Instytucji Wdrażającej** (Instytucji Pośredniczącej II stopnia) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.

Więcej na stronach

www.wup-krakow.pl

www.pokl.wup-krakow.pl

1. PROFIL SPOŁECZNO – GOSPODARCZY POWIATU (NA TLE WOJEWÓDZTWA)

A. Podstawowe dane na temat województwa małopolskiego

Województwo małopolskie położone jest na południowym wschodzie Polski. Jest jednym z najmniejszych regionów Polski. Pod względem powierzchni, która wynosi 15 108 km², zajmuje 12 pozycję wśród 16 województw Polski. Od zachodu graniczy z województwem śląskim, od północy ze świętokrzyskim, od wschodu z podkarpackim, a od południa z Republiką Słowacką. Przez obszar Małopolski wiodą ważne szlaki komunikacyjne ze wschodu na zachód oraz z północy na południe.

Małopolska składa się z 19 powiatów ziemskich (bocheński, brzeski, chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, krakowski, limanowski, miechowski, myślenicki, nowosądecki, nowotarski, olkuski, oświęcimski, proszowicki, suski, tarnowski, tatrzański, wadowicki, wielicki) oraz trzech miast na prawach powiatów grodzkich (Kraków, Nowy Sącz, Tarnów).

Pod względem liczby mieszkańców (3 mln 293 tys. osób)¹ województwo znajduje się na 4 miejscu w Polsce. Gęstość zaludnienia jest tu jedną z najwyższych w kraju (małopolskie – 217 osób/km², średnia krajowa – 122 osób/km²).²

¹ GUS, 2009 rok

² GUS, 2009 rok

B. Lokalizacja powiatu wadowickiego na mapie województwa małopolskiego

Rysunek 1. Mapa województwa małopolskiego z wyszczególnieniem powiatu wadowickiego

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

C. Położenie, powierzchnia, podział administracyjny powiatu wadowickiego

Powiat zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa małopolskiego, na Pogórzu Karpackim. W zachodniej części leży na Pogórzu Śląskim, w południowej w Beskidzie Małym, a w północno-wschodniej na Pogórzu Wielickim. Obejmuje obszar w dorzeczu Skawy. Graniczy on z 7 powiatami: od północy z powiatem chrzanowskim, od wschodu z powiatem krakowskim i myślenickim, od południa z powiatem suskim, od południowego-zachodu z powiatem żywieckim (województwo śląskie) oraz od zachodu z powiatem oświęcimskim i powiatem bielskim (województwo śląskie). Powiat wadowicki ma powierzchnię 658,7 km², co stanowi około 4,3 % całej powierzchni województwa małopolskiego.

W skład powiatu wchodzi 10 gmin, w tym

- 3 gminy miejsko-wiejskie:
 - Wadowice - 37 tys. mieszkańców
 - Andrychów - 43 tys. mieszkańców
 - Kalwaria Zebrzydowska - 20 tys. mieszkańców

- 7 gmin wiejskich:
 - Brzeźnica - 10 tys. mieszkańców
 - Lanckorona - 5,8 tys. mieszkańców
 - Mucharz – 4 tys. mieszkańców
 - Spytkowice - 9,2 tys. mieszkańców
 - Stryszów – 6,7 tys. mieszkańców
 - Tomice – 7,4 tys. mieszkańców
 - Wieprz - 11,3 tys. mieszkańców

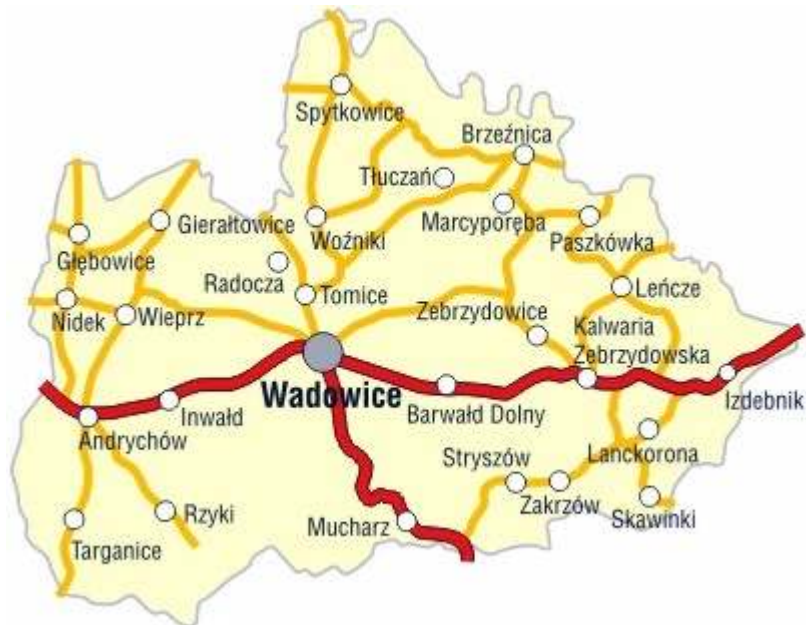
Siedziba powiatu znajduje się w Wadowicach, mimo że największym miastem tego rejonu jest Andrychów. Wadowice posiadają prawa miejskie od 1430 roku, zajmują powierzchnię 10,54 km². Liczba mieszkańców według stanu na 2007 rok wynosiła 19 154 osoby, gęstość zaludnienia natomiast 1 817 osób/km².

Tabela 1. Dane dotyczące liczby sołectw, miast i powierzchni poszczególnych gmin

Gmina	Liczba sołectw	Liczba miast	Powierzchnia w km ²
Gminy miejsko-wiejskie			
Andrychów	8	1	100,60
Kalwaria Zebrzydowska	13	1	75,32
Wadowice	15	1	113,00
Brzeźnica	15	0	66,30
Lanckorona	5	0	40,61
Mucharz	7	0	37,32
Spytkowice	5	0	47,03
Stryszów	6	0	46,05
Tomice	6	0	41,73
Wieprz	6	0	74,51
Powiat	86	3	642,47

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na bazie danych GUS, 2009

Rysunek 2. Podział administracyjny powiatu wadowickiego

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie, 2010

D. Cechy charakterystyczne

Atutem powiatu wadowickiego jest duża liczba podmiotów gospodarczych, zwłaszcza małych i średnich firm. Na terenie powiatu wadowickiego funkcjonują liczne **małe przedsiębiorstwa produkcyjne**, często związane z wieloletnią tradycją w danej branży.

Główne branże powiatu to:

- przemysł spożywczy – Wadowice;
- przemysł maszynowy – Andrychów;
- przemysł włókienniczy – Andrychów;
- przemysł drzewny – Kalwaria Zebrzydowska;
- przemysł obuwniczy – Kalwaria Zebrzydowska.

Największym ośrodkiem przemysłowym regionu jest Andrychów. Przez wiele lat dominował tu przemysł włókienniczy, silników Diesel, obrabiarek numerycznie sterowanych. Obecnie wśród największych zakładów działają tu m.in.:

- Andropol S.A. (przemysł bawełniany);
- Grupa Kapitałowa Gwarant S.A. Andoria – Mot i Odlewnia Motoryzacyjna (silniki Diesla oraz części motoryzacyjne);

- Andrychowska Fabryka Maszyn S.A. (producent tokarek CNC);
- KZWM „Ogniochrom” S.A. (producent sprzętu gaśniczego i ratowniczego);
- Trailis Zasław Sp. z o. o. Sp. k. (producent naczeb ciągnikowych – specjalna strefa ekonomiczna);
- SM Logistic Sp. z o. o. (przedsiębiorstwo transportowo logistyczne – transport produktów spożywczych i przemysłowych na terenie Polski oraz UE);
- Wosana S.A. (wytwórnia soków i napojów).

Drugim ośrodkiem gospodarczym są Wadowice. Swoje siedziby mają tu przedsiębiorstwa:

- Grupa Maspex Wadowice;
- Zakłady Przemysłu Cukierniczego Skawa S.A.;
- Fabryka Elementów Hydrauliki PONAR - WADOWICE S.A. (z grupy NFI);
- filia Zakładów Mechanicznych "BUMAR - ŁABĘDY" S.A.;
- „METCHEM” Sp. z o. o. Wadowice (produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla motoryzacji oraz sprzętu AGD).

Wadowice są również ośrodkiem finansowym. Znajduje się tu siedem oddziałów banków.

Na terenie miasta i gminy Kalwaria Zebrzydowska funkcjonuje około 1000 zakładów stolarskich i szewskich oraz sieć hurtowni materiałów oraz akcesoriów do tego typu produkcji, a także zakłady kooperujące.

W 2008 roku w Andrychowie została utworzona rozporządzeniem Rady Ministrów podstrefa specjalnej strefy ekonomicznej. Obecnie zajmuje ona 26,3 ha, zaś z właścicielami prywatnych gruntów toczą się rozmowy o włączenie do niej dodatkowych 1,6 ha. Podstrefa Andrychów znajduje się w odległości około 60 km od Krakowa i międzynarodowego portu lotniczego w Balicach. Na jej terenie, w oparciu o zezwolenie wydane przez Zarząd Krakowskiego Parku Technologicznego, działalność prowadzi TRAILIS Zasław TSS Sp. z o. o. Sp. k., trudniąca się motoryzacją i akcesoriami motoryzacyjnymi. Gmina Andrychów zamierza na wyznaczonym obszarze zbudować lokalną obwodnicę.

Rysunek 3. Specjalna Strefa Ekonomiczna Krakowski Park Technologiczny - podstrefa Andrychów

Źródło: Urząd Miejski w Andrychowie, 2010

Mocną stroną powiatu jest również jego **położenie** – lokalizacja pomiędzy dwiema aglomeracjami, krakowską i górnośląską, ze względu na bliskość ośrodków akademickich, skutkuje między innymi dużą ilością młodych, dobrze wykształconych osób. Z kolei bliskość granic państwa ze Słowacją sprzyja handlowi granicznemu.

Powiat wadowicki jest terenem obfitującym w **atrakcje turystyczne** o charakterze kulturowym, religijnym i przyrodniczym. Turystyka krajobrazowa opiera się o walory przyrodnicze Beskidu Małego i Średniego, gdzie funkcjonują piesze, rowerowe i konne szlaki turystyczne, schroniska turystyczne oraz niewielkie wyciągi narciarskie. Istotną formą turystyki, rozwijającą się na terenie powiatu, jest agroturystyka i towarzysząca jej produkcja zdrowej żywności. Powiat charakteryzuje się czystymi ekologicznie terenami, co sprzyja tym formom działalności, a także stanowi niewątpliwą atut dla budownictwa mieszkaniowego. Z punktu widzenia turystyki istotnym walorem powiatu jest też jego powiązanie z postacią papieża Jana Pawła II, który urodził się i wychował w Wadowicach.

W największym mieście powiatu wadowickiego, czyli w Andrychowie w ostatnich latach dynamicznie rozwija się sektor usług turystycznych. Rok rocznie pojawiają się nowe atrakcje. Inwestorzy, którzy dotychczas tworzyli miejsca pracy w przemyśle, rozszerzają i różnicują swój portfel inwestycji – rozwijają także turystykę, adresując wiele atrakcji do dzieci i młodzieży. Można powiedzieć, że ta dziedzina turystyki staje się powoli specjalnością Andrychowa. Władze gminy starają się nie tylko o polepszenie warunków do działania firm turystycznych poprzez modernizację infrastruktury, ale także rewitalizację istniejących już obiektów.

D. Infrastruktura drogowa

W powiecie brak autostrad i dróg szybkiego ruchu. Podstawową sieć komunikacyjną tworzą drogi gminne i powiatowe. Istnieje sieć połączeń między miastami za pośrednictwem PKP, MZK, PKS oraz prywatnych przewoźników.

W powiecie wadowickim znajdują się:

- 3 drogi krajowe:
 - nr **28** (Zator – Medyka);
 - nr **44** (Gliwice – Kraków);
 - nr **52** (Bielsko-Biała – Głogoczów);
- 2 drogi wojewódzkie:
 - nr **781** (Chrzanów – Łękawica)
 - nr **953** (Kalwaria Zebrzydowska – Skawina).

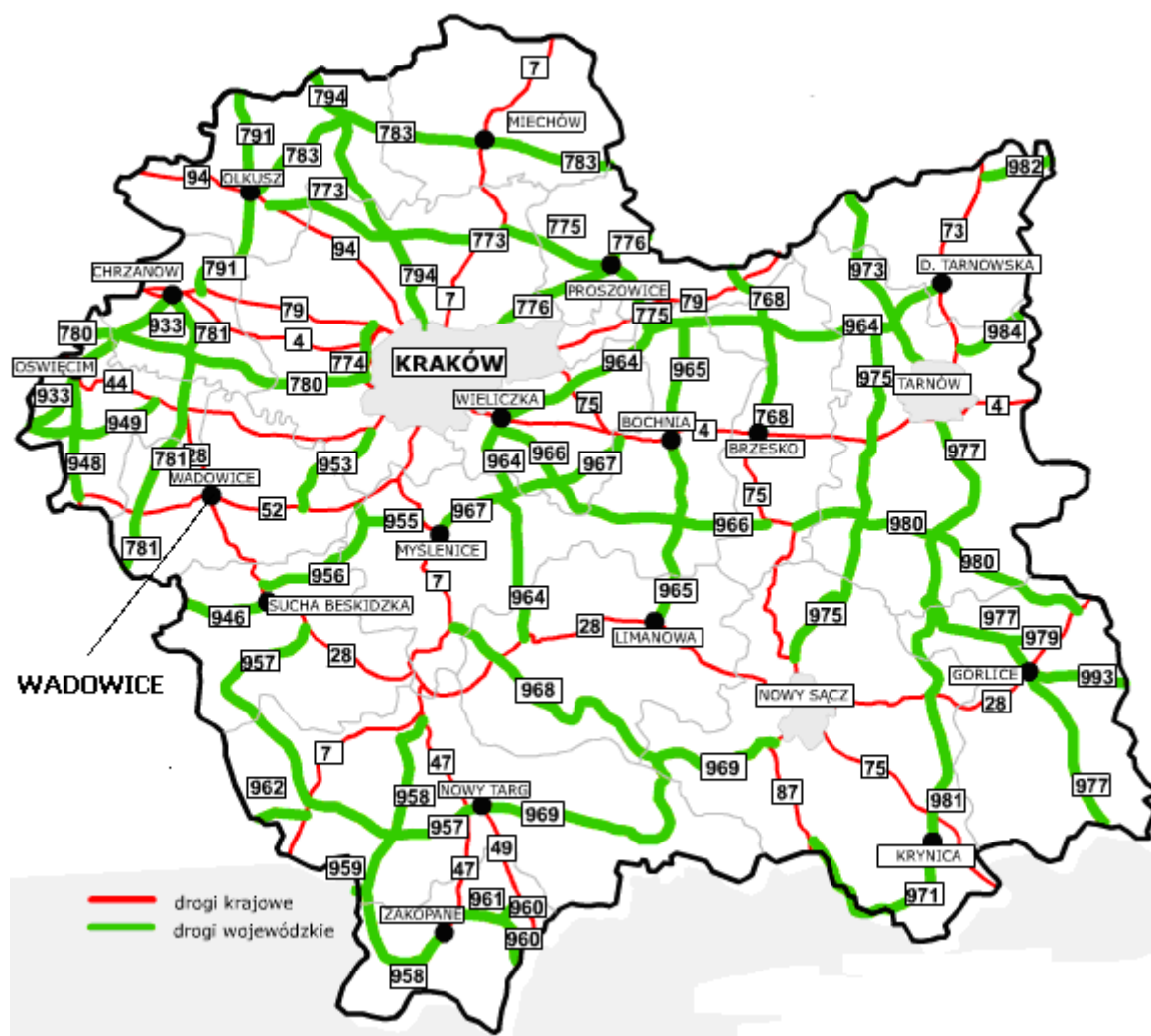
Największe miasto powiatu – Andrychów położone jest przy drodze krajowej 52 z Krakowa do Bielska-Białej i drodze wojewódzkiej 781 wiodącej do Żywca oraz przy linii kolejowej Bielsko-Biała – Kalwaria Lanckorona, około 70 km od Krakowa i Katowic oraz około 30 km od Bielska-Białej i około 20 km od Żywca. Warto również wspomnieć o bliskości przejść granicznych ze Słowacją i Czechami (Zwardoń, Korbielów, Cieszyn).

W Wadowicach krzyżuje się trasa Kraków – Bielsko-Biała jako droga krajowa 52 oraz Oświęcim – Sucha Beskidzka, biegnąca przez teren gminy jako fragment drogi krajowej 28 Zator – Medyka (granica państwa). Odległość z Wadowic do stolicy województwa, Krakowa, wynosi 52 km.

W przyszłości droga krajowa nr 52 zwana Beskidzką Drogą Integracyjną ma mieć dwie jezdnie po dwa pasy ruchu w każdą stronę i biec nowym śladem, tworząc równocześnie obwodnicę miasta. Obecnie trwa opracowywanie wariantów przebiegu drogi. Zakończenie inwestycji planuje się na 2014.

Łączna długość dróg wynosi ponad 1 500 km. Z tej liczby ponad 82 km stanowią drogi krajowe, ponad 33 km to drogi wojewódzkie, około 220 km to drogi powiatowe i ponad 1 080 – drogi gminne.

Rysunek 3. Drogi krajowe i wojewódzkie w Małopolsce

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, <http://www.zdw.krakow.pl/index.php/drogi/mapy>, 2010

System transportu kolejowego tworzy kilka linii:

- nr **94** relacji Kraków Płaszów – Oświęcim
- nr **117** relacji Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona – Bielsko-Biała
- nr **103** relacji Trzebinia – Wadowice (ruch towarowy)
- nr **97** relacji Skawina – Żywiec

W sołectwie Gierałtowice w Gminie Wieprz znajduje się lotnisko ziemne dla awionetek i motolotni.

Rysunek 5. Plan komunikacji autobusowej w powiecie wadowickim

Zmieniony (18.02.2008.)

Źródło: Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich w Andrychowie, Urząd Miejski w Andrychowie

2. WNIOSKI I PROPOZYCJE ODNOŚNIE KIERUNKÓW ROZWOJU GOSPODARCZEGO (NAPŁYWU INWESTYCJI) W KONTEKŚCIE CHARAKTERYSTYKI LOKALNEGO RYNKU PRACY

WNIOSKI:

Cechy charakterystyczne zasobów ludzkich powiatu wadowickiego:

- gęstością zaludnienia – **241 os/km²**;
- średni współczynnik feminizacji – **104** kobiety na 100 mężczyzn;
- społeczności z przewagą ludzi młodych;
- najliczniejsze są grupy osób w wieku produkcyjnym – **63,5%**;
- wskaźnik obciążenia ekonomicznego – **57,4**;
- wzrostem liczby ludności;
- dodatni przyrost naturalny;
- sektory zatrudniające największą liczbę osób – usługi (**41%**) oraz przemysł (**37%**);
- stopa bezrobocia – **12,4%**;
- wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych;
- wskaźnik przedsiębiorczości – **98,8**;
- wskaźnik aktywności zawodowej – **36,84%**.

PROPOZYCJE:

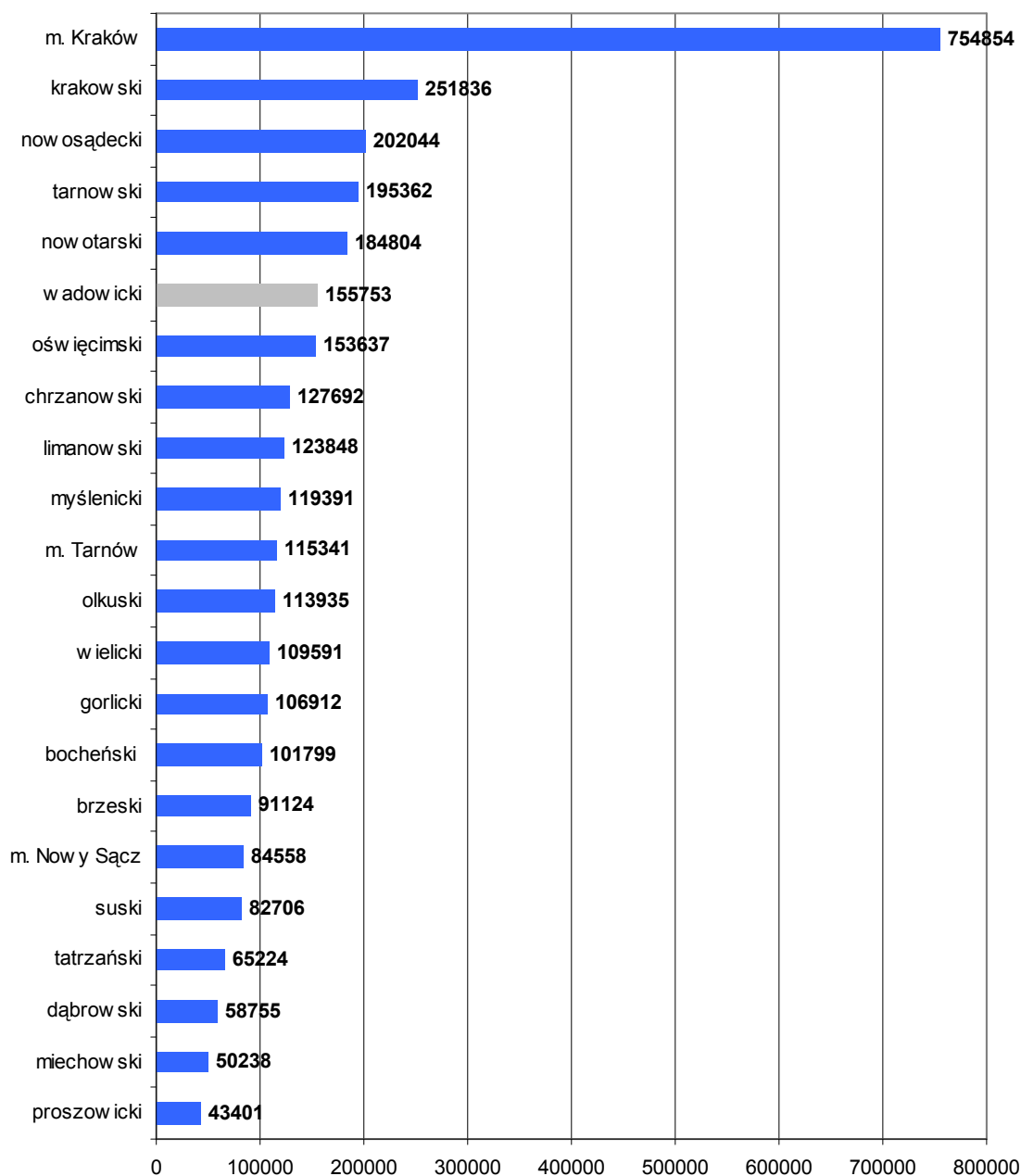
- zachęcanie inwestorów z tradycyjnych branż dla powiatu wadowickiego do inwestowania w już istniejącą infrastrukturę i wykwalifikowaną kadrę;
- stały rozwój branży motoryzacyjnej, włókienniczej, obuwniczej i stolarskiej poprzez kształcenie techniczne i zawodowe, tworzenie stowarzyszeń branżowych (skupiających specjalistów z w/w dziedzin), które staną się wizytówką powiatu;
- inwestowanie w nowe zasoby i atrakcje turystyczne przy jednoczesnym wykorzystaniu dużego potencjału pracowniczego kobiet w tej branży;
- promowanie wśród mieszkańców zakładanie gospodarstw agroturystycznych, jako tani sposób inwestowania udostępniony dla szerokiego grona odbiorców;
- rozbudowanie aparatury obsługującej inwestorów, inwestowanie w specjalistów obsługujących inwestorów;
- promowanie regionu i powiatu wadowickiego oraz wszystkich jego atrakcji jako całości, a nie poszczególnych gmin;

- adaptacja opuszczonych budynków będących we władaniu samorządów na potrzeby nowych inwestorów i drobnych przedsiębiorców;
- tworzenie i rozwój istniejących Inkubatorów Przedsiębiorczości wspierających inicjatywy lokalnej ludności;
- współpraca szkół z cechami, stworzenie możliwości uczenia się rzemiosła (kucharze, rzemieślnicy, cukiernicy) w celu wykształcenia fachowców, gdyż aktualnie zauważalny jest brak możliwości praktycznej nauki zawodu;
- promowanie praktyk w branży motoryzacyjnej (konieczna współpraca szkół zawodowych z pracodawcami), zachęcenie pracodawców, żeby przyjmowali praktykantów;
- wsparcie Ochotniczych Hufców Pracy w rozwój umiejętności praktycznych i zdobycia przygotowania zawodowego;
- promowanie współpracy pracodawców z PUP w celu propagowania, przyjmowania i kształcenia stażystów przez mistrzów do 6 lub od 18-24 miesięcy (praktyka zawodowa, szkolenia, możliwość nadania tytułu - uzyskania uprawnień).

3. ZASOBY LUDZKIE W POWIECIE WADOWICKIM

A. Informacje demograficzne ogólne

Wykres 1. Ludność województwa małopolskiego według powiatów w 2009 roku

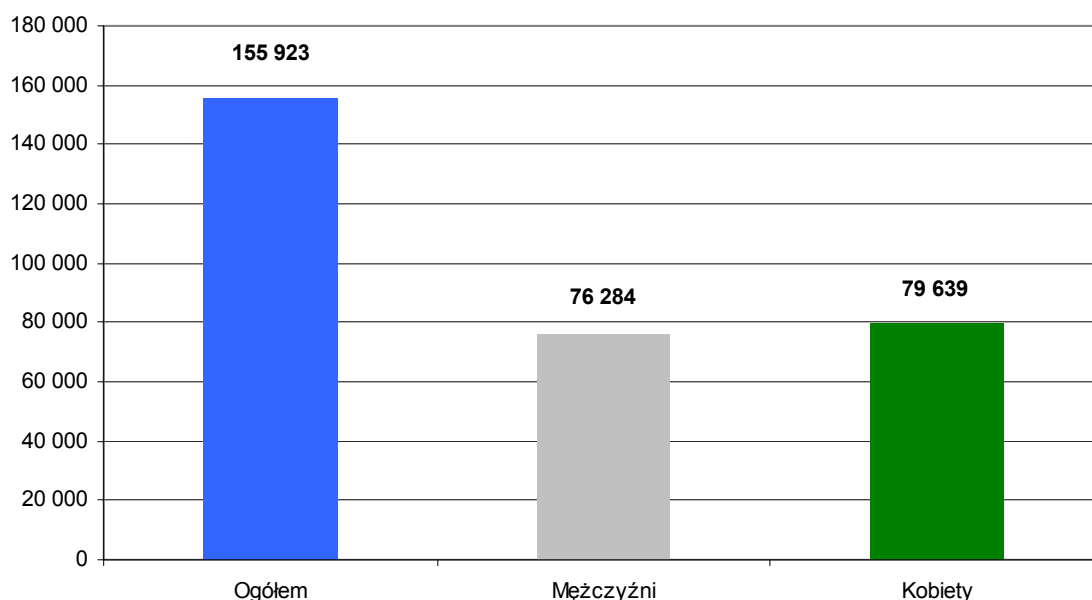
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2009

Powiat wadowicki zamieszkiwany jest przez 155 753 osoby, co daje mu 6 miejsce pod względem ilości mieszkańców wśród 22 powiatów województwa małopolskiego i stanowi około 4,7% ogólnej liczby mieszkańców Małopolski. Najliczniej zamieszkaną miejscowością jest Andrychów, z liczbą mieszkańców 21 341, natomiast stolica powiatu Wadowice są drugim miastem pod względem ilości mieszkańców, która wynosi 19 305³. Opisujący powiat charakteryzuje się gęstością zaludnienia na poziomie 241 os/km², co sytuuje go na czwartym miejscu wśród powiatów ziemskich województwa małopolskiego. Dla porównania najwyższa średnia gęstość zaludnienia wśród powiatów ziemskich województwa małopolskiego przypada na powiat oświęcimski – 378 os/km², najniższa – powiat miechowski – 74 os/km², w Małopolsce wskaźnik ten wynosi 214 os/km², a w kraju 124 os/km².

Ze względu na poziom gęstości zaludnienia oraz liczbę mieszkańców wśród gmin najwyższą wartość posiada gmina Andrychów (42 984 mieszkańców, 428os/1km²), natomiast najmniejszą Mucharz (3 856 mieszkańców, 103 os/km²).

Powiat wadowicki według struktury płci można ocenić jako zrównoważony ze względu na niewielką przewagę liczebności kobiet względem liczebności mężczyzn (na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety). Struktura ludności nie narzuca dla potencjalnych inwestorów profilu działalności.

Wykres 2. Ludność powiatu wadowickiego według płci

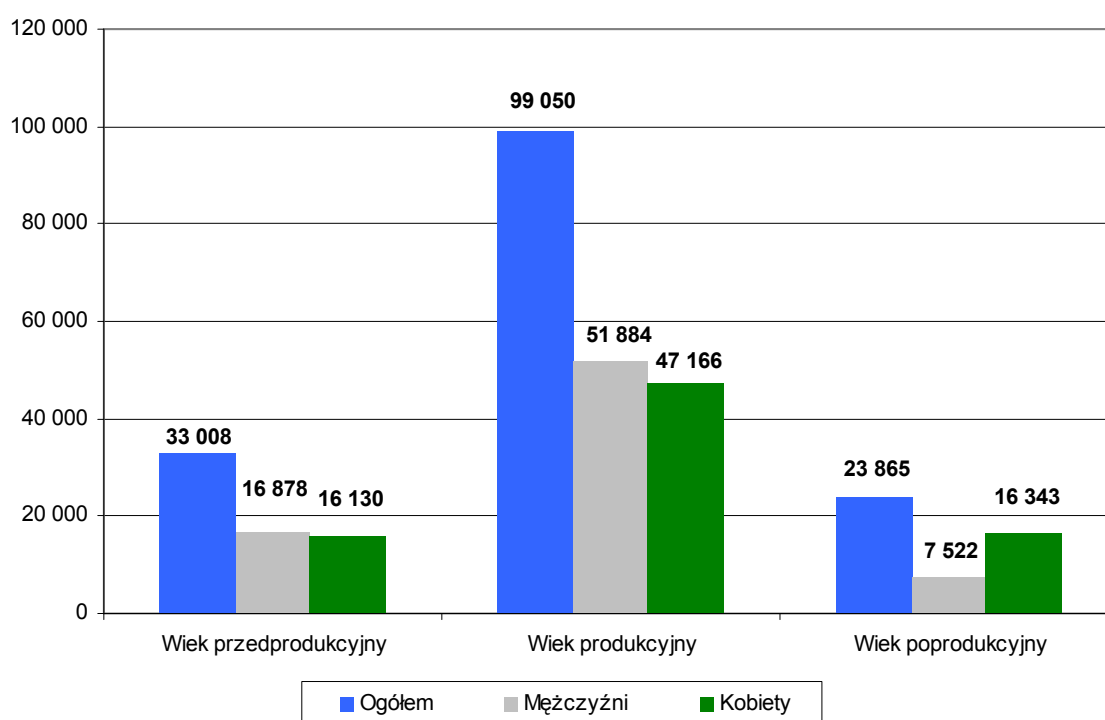
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2009

³ GUS, 2009 rok

Spółeczeństwo powiatu wadowickiego **nie jest społeczeństwem bardzo młodym**. Według danych GUS z 2009 roku najliczniejszą grupę wiekową stanowią osoby w wieku 25 – 29 lat (13 210 osób), a także 30 – 34 lata (12 375 osób) oraz 20 – 24 lata (12 373 osoby). Stosunkowo liczne grupy stanowią też osoby pomiędzy 40 a 59 rokiem życia (jest ich łącznie 41 631, co stanowi ponad 26% ludności powiatu). Dwie najmłodsze grupy, do 4 roku życia oraz w wieku od 5 do 9 lat, to zaledwie 11% mieszkańców powiatu (16 940 osób). W grupach wiekowych do 54 roku życia przeważają liczebnie mieszkańcy płci męskiej. Kobiet natomiast więcej jest w grupach starszych. W grupie wiekowej powyżej 85 roku życia jest ich ponad 2,5 razy więcej niż mężczyzn (stosunek 1 166 kobiet do 455 mężczyzn).

Osoby w wieku przedprodukcyjnym, a więc poniżej 18 roku życia, stanowią 21,2% mieszkańców powiatu wadowickiego, natomiast osoby w **wieku produkcyjnym**, czyli mężczyźni pomiędzy 18 a 64 i kobiety między 18 a 59 rokiem życia, to **63,5%** ogółu mieszkańców powiatu. W obu tych grupach liczebnie przeważają mężczyźni, natomiast kobiety stanowią aż 68,5% grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Dla przykładu udział osób w wieku przedprodukcyjnym w Małopolsce wynosi 16,8%, podczas gdy w Polsce 15,8%. Na tym tle struktura wiekowa powiatu wadowickiego wydaje się być korzystna.

Wykres 3. Struktura wiekowa ludności powiatu wadowickiego według płci

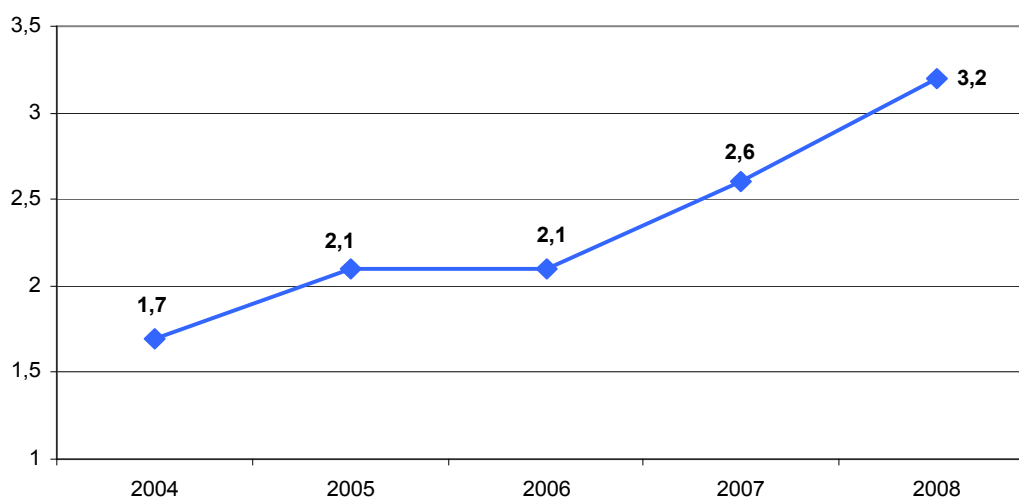

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2009

Wskaźnik obciążenia ekonomicznego, a więc liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla powiatu wadowickiego równy jest **57,4**. Jest on związany między innymi z prognozami podaży siły roboczej na rynku pracy w przyszłości czy popytu na usługi w zakresie opieki zdrowia. Wartość ta jest nieznacznie wyższa niż wskaźnik dla całego województwa, gdzie wynosi on 57,1. Wskaźnik ten dla powiatu wadowickiego charakteryzuje **trend malejący** (od 60,5 w 2006 roku, 59,3 w 2007, 58,2 w 2008 do 57,4 w 2009 roku), będący wynikiem sukcesywnego powiększania się liczby osób w wieku produkcyjnym, co wiązać można z napływem i osadzeniem się ludności w tym powiecie. Równocześnie obserwuje się spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnym, związany z niską liczbą urodzeń. Systematycznie wzrasta też liczba osób po 65 roku życia (59 roku życia w przypadku kobiet), co można tłumaczyć wydłużaniem się średniej długości życia. Ogólnie jednak wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym przewyższa wzrost ilości mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym, co przesądza o korzystnej, spadkowej tendencji wskaźnika obciążenia ekonomicznego w powiecie wadowickim w ostatnich latach.

Wykres 3. obrazuje korzystną sytuację dla potencjalnych inwestorów w powiecie wadowickim, gdyż potencjał osób w wieku produkcyjnym wynosi 99 050 osób na 155 753 mieszkańców, w tym mężczyźni stanowią 52%, a kobiety 48%. Wiek przedprodukcyjny w porównaniu do wieku poprodukcyjnego przedstawia się również korzystnie, co nie świadczy o fakcie, że powiat wadowicki nie boryka się z problemem starzejącego się społeczeństwa. Dla przedsiębiorców jest to sygnał, że w przyszłości starzejąca się kadra pracownicza zostanie zasilona młodym potencjałem ludzkim. Potwierdzeniem powyższych wniosków jest tendencja wzrostowa przyrostu naturalnego, który przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2004 - 2008

Powiat wadowicki charakteryzuje się **wzrostem liczby ludności** na przestrzeni kilku ostatnich lat. Jedną z głównych przyczyn tego zjawiska był **dodatni przyrost naturalny**, który w latach 2004 – 2008 kształtował się na poziomie wyższym niż średni przyrost naturalny dla województwa małopolskiego (wynoszący 2,2 w roku 2008) oraz niż wskaźnik ten dla całego kraju (0,1 w roku 2008).

Tabela 1. Migracje wewnętrzne ludności powiatu wadowickiego na pobyt czasowy w 2008 roku

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt czasowy w 2008 r.			
Zameldowani na pobyt czasowy	Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania	ogółem	Saldo na 1000 ludności
2161	2823	-662	-4,3

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Tabela 2. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności powiatu wadowickiego na pobyt stały w 2008 roku

Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2008 r.			
Napływ ogółem	Odływ ogółem	ogółem	Saldo migracji na 1000 ludności
1401	1390	11	0,1

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Jednymi z czynników, które wpływają na spadek lub przyrost ludności są migracje, zarówno na pobyt stały, jak i czasowy. Głównymi przyczynami stałych migracji są sprawy rodzinne (m.in. zawieranie małżeństw) oraz chęć poprawy warunków mieszkaniowych, zaś czasowych zmiana pracy lub nauka.

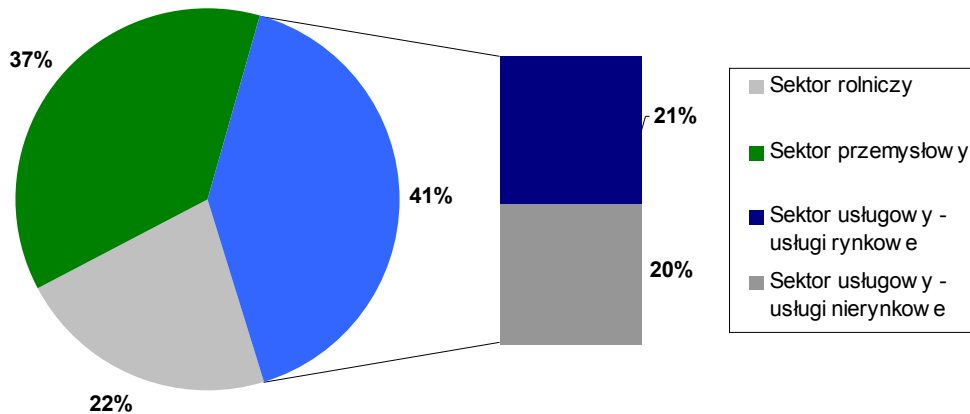
Saldo **migracji stałej** liczone jest na podstawie zameldowań i wymeldowań ludności na pobyt stały. Wskaźnik ten dla powiatu wadowickiego w roku 2008 pozostawał **dodatni, jednak na poziomie bliskim zera, równym 0,1**, a więc niższym od salda migracji stałej dla województwa małopolskiego (0,7), ale wyższym niż wskaźnik ten dla Polski (-0,4) za badany okres. Dla powiatu wadowickiego oznacza to nieznaczną przewagę ludności osiedlającej się na terenie powiatu nad odpływem mieszkańców z jego obszaru, co może wynikać z atrakcyjnych warunków mieszkaniowych, jakie oferuje ten powiat, zarówno pod względem cenowym, jak i walorów przyrodniczych. Dużym zainteresowaniem cieszą się zwłaszcza rejony podmiejskie. Średnia cena gruntu w strefie podmiejskiej w promieniu 5 km od granic Wadowic w 2009 roku wynosiła 35 zł/m² i była o prawie 60% niższa od ceny uzyskiwanej w Wadowicach, co przy stosunkowo

dogodnej komunikacji i wysokich walorach rekreacyjnych terenów podmiejskich, stanowiło atrakcyjny substytut działki w mieście.

Z kolei saldo **migracji na pobyt czasowy** było dla powiatu wadowickiego w 2008 roku wyraźnie niekorzystne, wynosząc **-4,3**. Wskazuje to na przewagę osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania nad liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy w tym powiecie według stanu na 2008 rok. Powody takiego stanu rzeczy można upatrywać w dużej ilości osób decydujących się na czasowy wyjazd z powiatu na studia lub w poszukiwaniu pracy w innych regionach Polski ze względu na niskie wynagrodzenie w powiecie wadowickim. Migrację ułatwia bliskie położenie powiatu wadowickiego względem aglomeracji śląskiej oraz miasta Krakowa, będącego największym w województwie ośrodkiem akademickim i siedzibą wielu międzynarodowych firm. Powoduje to, iż wadowiczanie powracają do miejsca zameldowania głównie weekendowo. Dynamikę procesów migracyjnych obrazują tabele 1 i 2.

B. Rynek pracy

Wykres 5. Pracujący w powiecie wadowickim według sektorów ekonomicznych

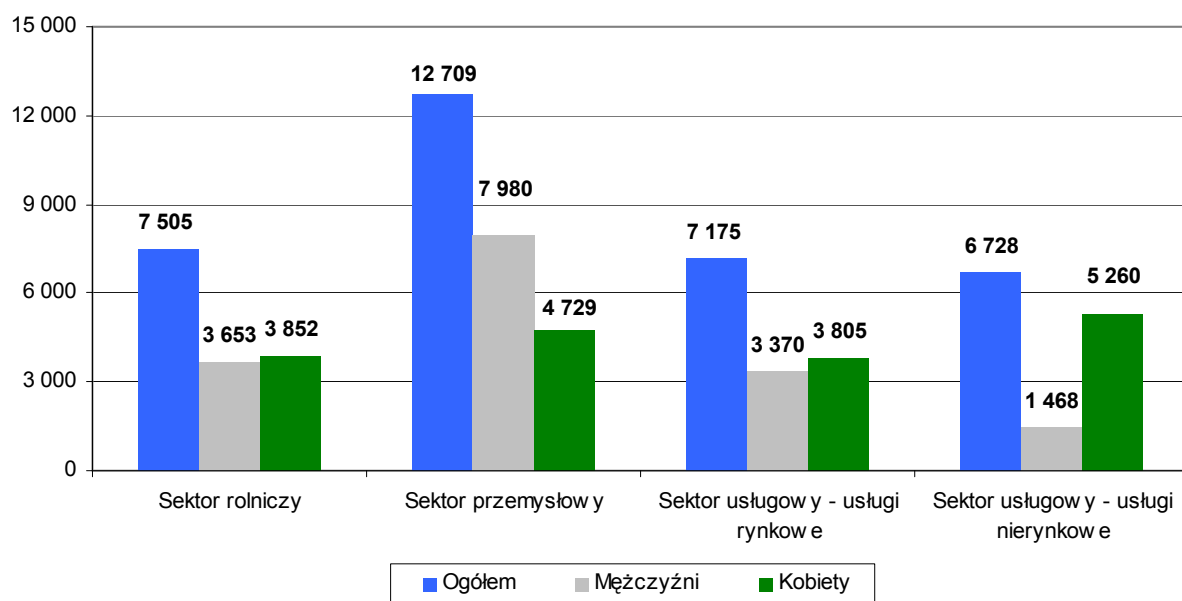
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Struktura pracujących według sektorów działalności na przestrzeni ostatnich lat praktycznie nie uległa zmianie. W powiecie wadowickim najwięcej osób zatrudnionych jest w:

- **sektorze usług – 13 903 osób – 41%:**
 - **sektorze usług rynkowych** (sekcje: Handel i naprawy, Hotele i restauracje, Transport, gospodarka magazynowa i łączność, Pośrednictwo finansowe, Obsługa nieruchomości i firm, Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała) – **7 175** osób – **21%**;
 - **sektorze usług nierynkowych** (sekcje: Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, Edukacja oraz Ochrona zdrowia i pomoc społeczna) – **6 728** osób – **20%**;
- **sektorze przemysłowym** (sekcje: Górnictwo, Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę oraz Budownictwo) – **12 709** osób – **37%**;
- **sektorze rolniczym** (sekcje: Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo oraz Rybactwo) – **7 505** osób – **22%**.

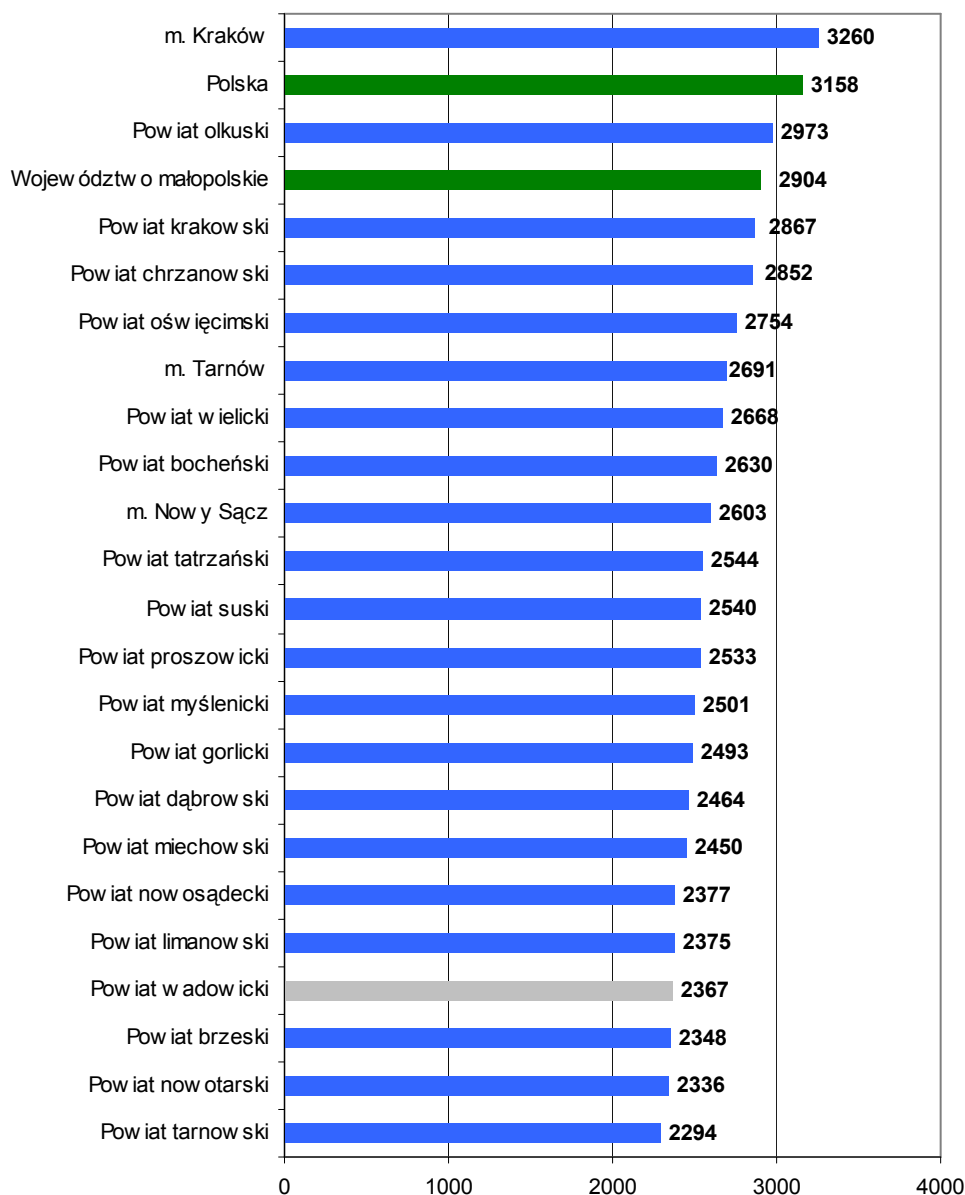
Wśród osób zatrudnionych w sektorze przemysłowym 63% pracowników stanowią mężczyźni. Natomiast dla sektora usług nierynkowych charakterystycznym jest fakt, iż w większej mierze pracownikami są kobiety – stanowią one aż 78% pracowników tam zatrudnionych. Proporcja pracujących kobiet w stosunku do mężczyzn w sektorze rolniczym jest wyrównana (51,3% do 48,7%).

Wykres 6. Ilość zatrudnionych w poszczególnych sektorach według płci

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na koniec 2008 roku [zł brutto]⁴

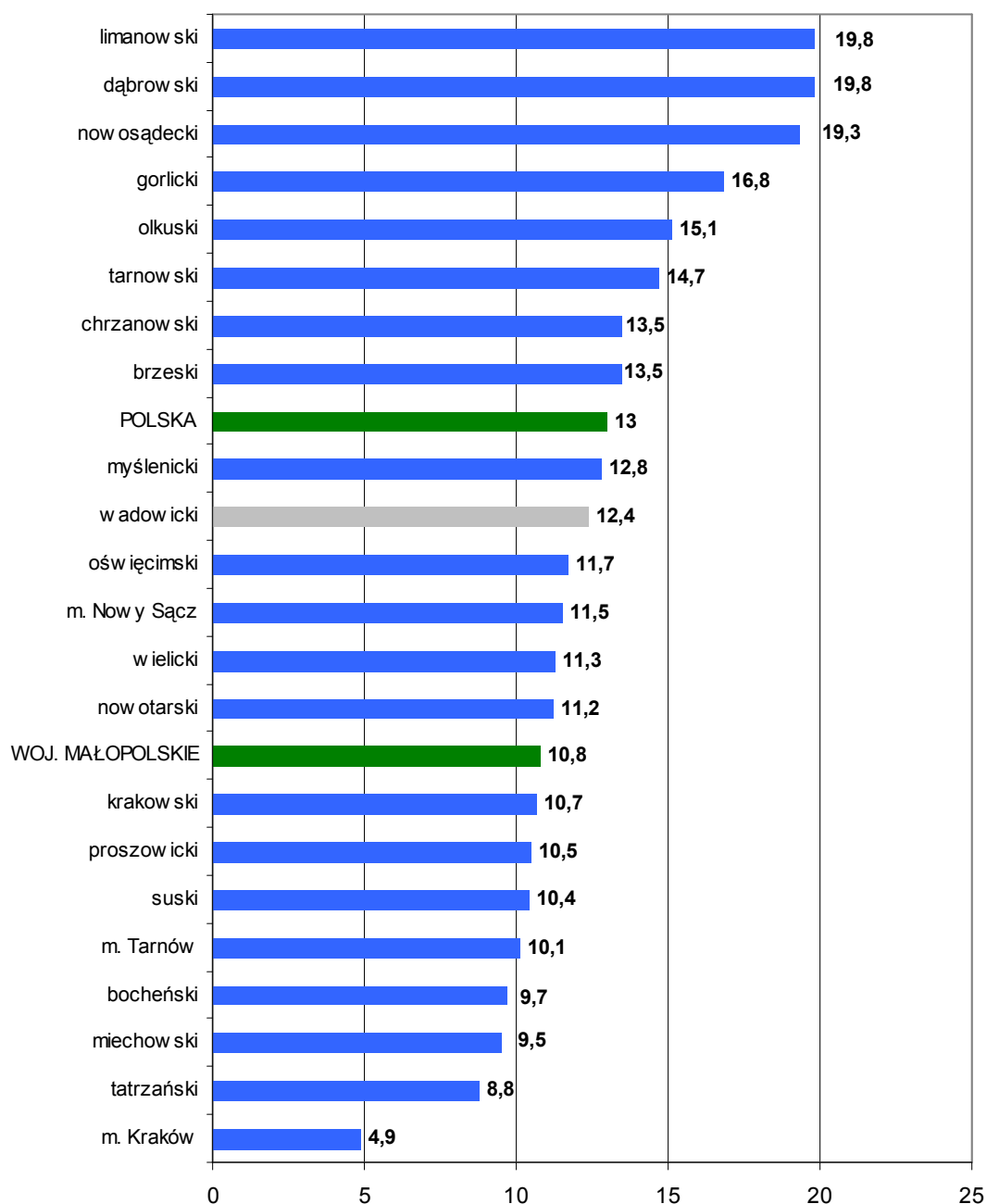
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie wadowickim, według danych GUS z 2008 roku, wynosiło 2 367 zł. Daje mu to dziewiętnaste, czwarte od końca miejsce wśród wszystkich powiatów Małopolski i jest o 537 zł niższe niż średnia dla całego województwa oraz aż o 791 zł niższe niż średnia krajowa.

W porównaniu średnich zarobków mieszkańców powiatu do przeciętnych wynagrodzeń w województwie w poszczególnych sektorach, okazuje się, że mieszkańcy powiatu wadowickiego mogą liczyć na zdecydowanie niższe płace w niemal każdym sektorze.

⁴ wartości nie obejmują danych dla podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Wykres 8. Ranking powiatów województwa małopolskiego według stop bezrobocia - stan na luty 2010 [w %]

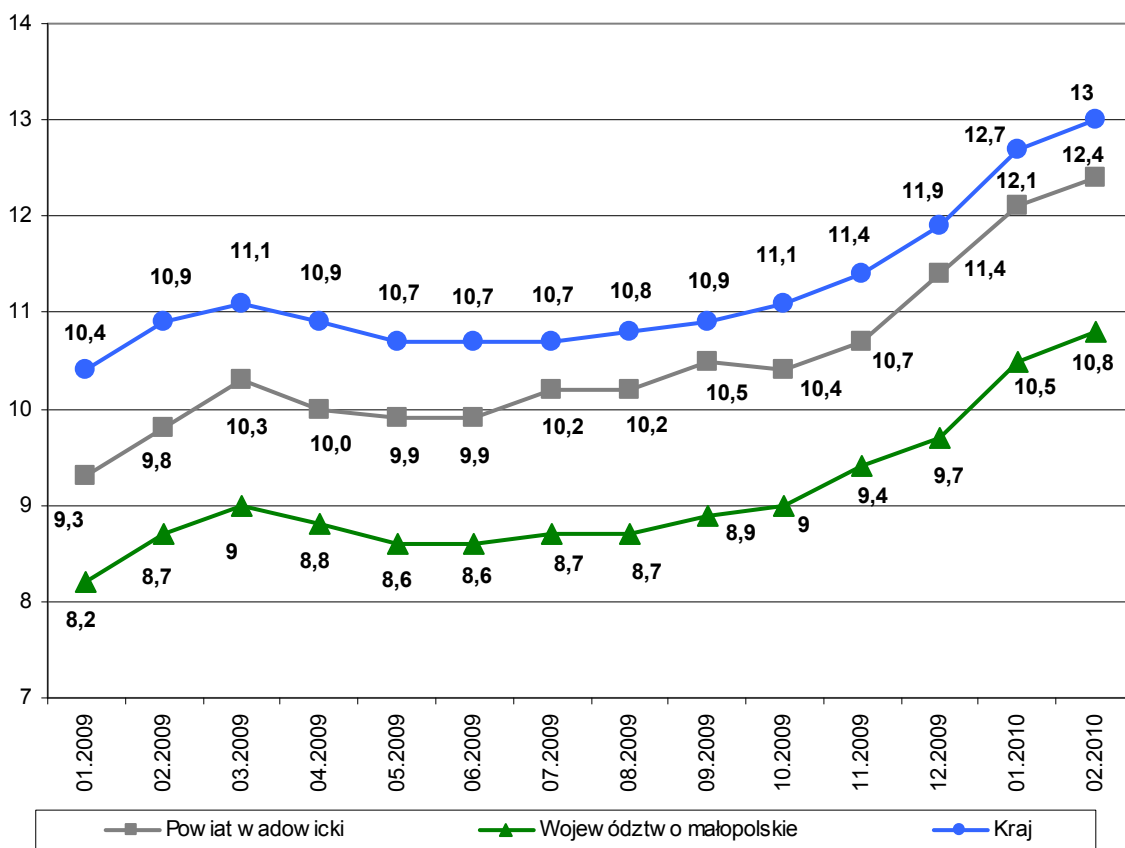
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2010

Powiat wadowicki znajduje się na 10 miejscu wśród powiatów województwa małopolskiego pod względem wysokości stopy bezrobocia według danych z lutego 2010 roku. W tym okresie wskaźnik ten wynosił dla powiatu wadowickiego 12,4%. Był to poziom niższy o 0,6 punktu procentowego od średniej dla całego kraju, jednocześnie jednak wyższy o 1,6% od poziomu bezrobocia w województwie małopolskim. Powiat charakteryzuje stosunkowo duża liczba przedsiębiorstw małych (14 597 spośród 15 382 zarejestrowanych

podmiotów gospodarczych w 2009 roku to firmy zatrudniające od 0 do 9 osób). Wydaje się więc, że mieszkańcy powiatu to osoby stosunkowo aktywne i przedsiębiorcze, w przypadku trudnej sytuacji na rynku pracy podejmujące własną aktywność zawodową i decydujące się na samozatrudnienie. Jednak pomimo tego bezrobocie w tym regionie utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie.

Analizując poniższy wykres, zauważamy podobne trendy w kształtowaniu się stopy bezrobocia na przestrzeni roku w powiecie, województwie i w kraju. Wskaźnik ten zarówno w powiecie wadowickim, jak i w Małopolsce, wzrósł z początkiem nowego roku. Porównując miesiąc luty 2010 z grudniem 2009 zanotowano wzrost o 1% w powiecie wadowickim oraz 1,1% w Małopolsce. Można to tłumaczyć typowym dla przełomu roku wahaniem sytuacji na rynku pracy. Do ewidencji urzędu wracały osoby pracujące w charakterze pracowników sezonowych, ponadto przyczyną może być fakt, iż wiele osób pozostawiło kwestię zarejestrowania się jako bezrobotny na 2010 rok, gdyż nowe przepisy umożliwiają prawo do zasiłku wypłacanego przez cały rok, a nie jak to miało miejsce wcześniej - tylko przez sześć miesięcy. Wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w okresie od czerwca do września spowodowany mógł być między innymi napływem absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 9. Stopa bezrobocia w powiecie wadowickim, województwie małopolskim i w Polsce w okresie III 2009 - II 2010 [w %]

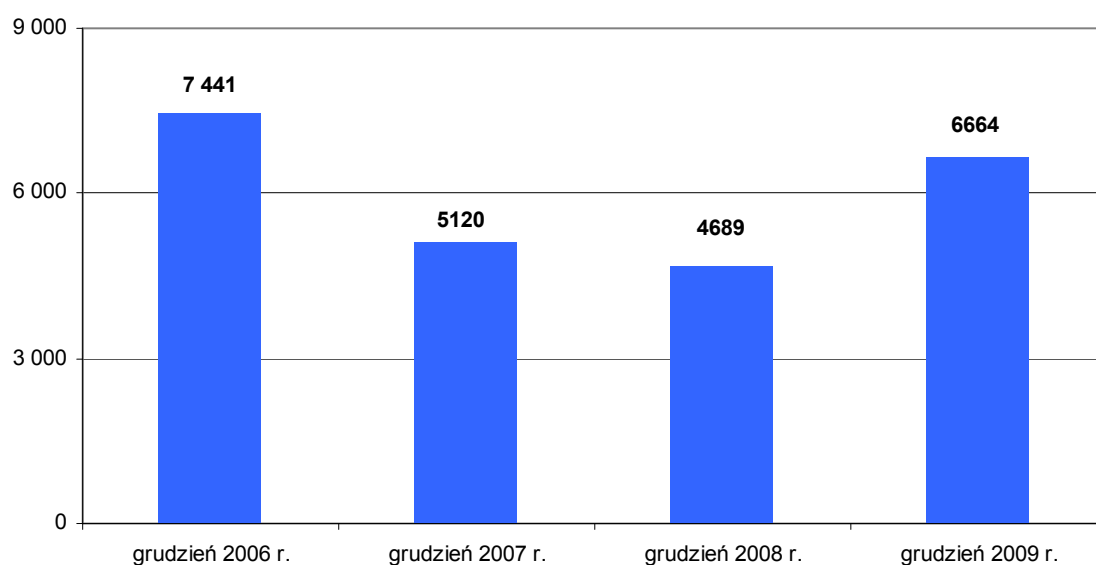
Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Wadowicach, 2009 - 2010

Zgodnie z przedstawionym powyżej wykresem w ubiegłym roku zaobserwowano wzrost stopy bezrobocia zarówno w skali kraju, województwa małopolskiego, jak również powiatu wadowickiego.

Od stycznia do grudnia 2009 roku stopa bezrobocia w powiecie wzrosła z 9,3% do 11,4%. Znaczny wzrost stopy bezrobocia o 0,5 punktu procentowego odnotowano również w miesiącach lutym i marcu. Podobne wzrosty w ostatnich miesiącach roku 2009 odnotowano również w skali województwa małopolskiego oraz całego kraju. W związku ze wzrostem stopy bezrobocia w powiecie wadowickim o ponad 2 punkty procentowe w okresie całego roku, stan bezrobotnych na koniec roku 2009 charakteryzował się zdecydowanie wyższym natężeniem w porównaniu do lat 2007 i 2008.

W grudniu 2006 roku wskaźnik stopy bezrobocia liczony dla powiatu wadowickiego osiągnął poziom 13,1%, w grudniu roku 2007 – 9,2%, w grudniu roku 2008 – 8,4%, a w grudniu roku 2009 – 11,4%. Na przestrzeni ostatniego roku nastąpił więc w powiecie wadowickim wzrost bezrobocia o 3%.

Wykres 10. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

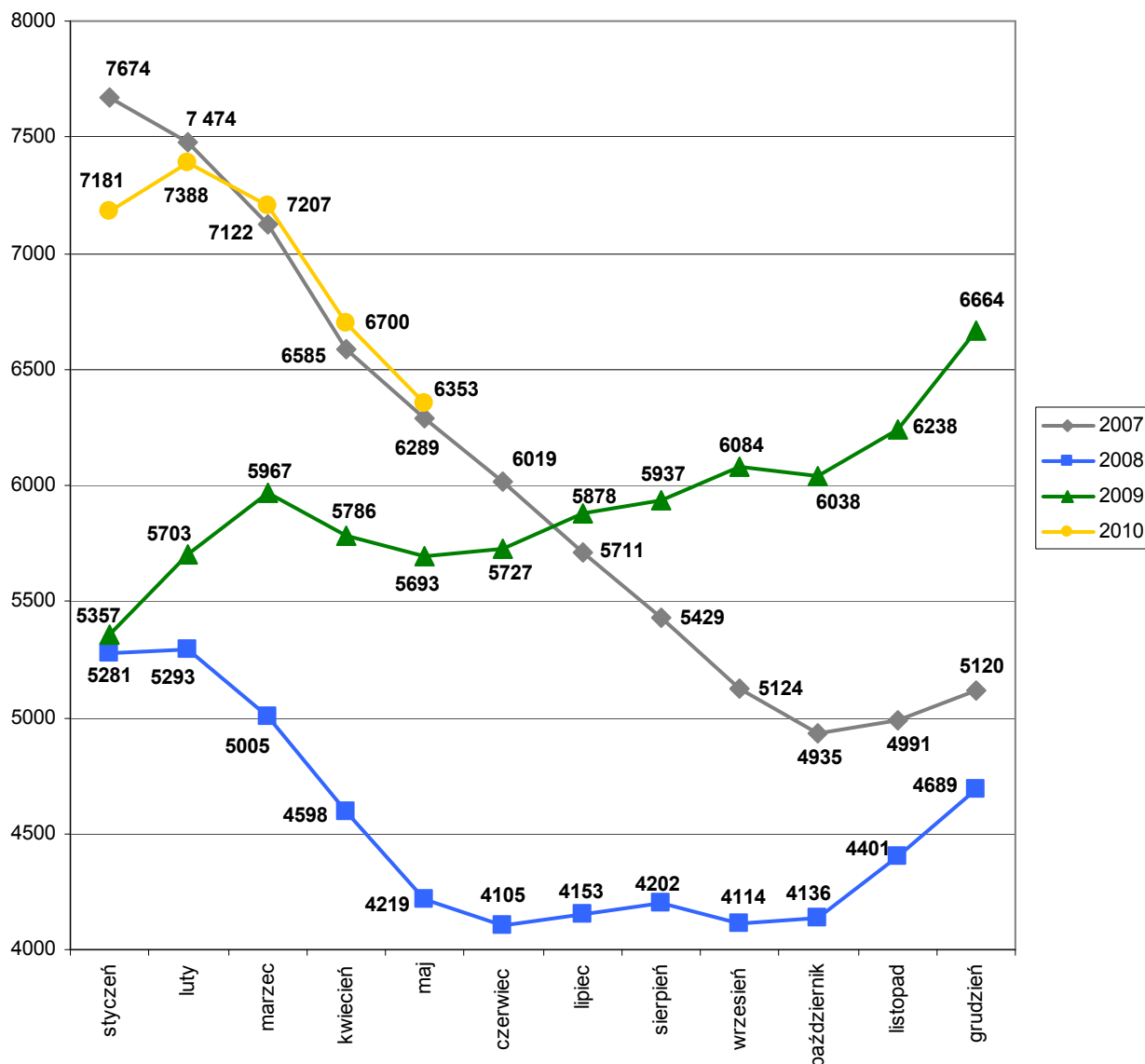

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Wadowicach, 2006 – 2009

Tendencje spadkowe w poziomie bezrobocia oraz poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy obserwowano na terenie powiatu wadowickiego od 2004 roku. Do roku 2008 liczba bezrobotnych była każdorazowo niższa od notowanej w roku poprzednim. Dopiero rok 2009 był pierwszym od kilku lat okresem, w którym odnotowano znaczny, aż 42% wzrost bezrobocia w porównaniu z rokiem poprzednim. Na koniec grudnia 2009 roku w PUP w Wadowicach w rejestrze pozostawały 6 664 osoby bezrobotne. Oznacza to, że populacja bezrobotnych zwiększyła się w ciągu roku o 1 975 osób.

Jak można zaobserwować na poniższym wykresie, tendencja na początku 2010 roku ponownie przybrała charakter spadkowy. Może to być jednak efekt związany z podejmowaniem przez bezrobotnych zatrudnienia w charakterze pracownika sezonowego.

Wykres 11. Liczba bezrobotnych dla powiatu wadowickiego w okresie I 2007 - V 2010

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Wadowicach, 2007 - 2010

Podsumowując, wzrost liczby bezrobotnych w ciągu 2009 roku, spowodowany był przede wszystkim:

- Czynnikiem sezonowym (rejestrowały się osoby po zakończeniu prac sezonowych);
- Ponowną rejestracją osób, które zakończyły różne programy aktywizujące, a nie zostały przyjęte do pracy;
- Zmniejszeniem powstawania nowych miejsc pracy, co związane było z kryzysem gospodarczym;
- Zwolnienia, jakie miały miejsce w powiecie w tym roku (np. Andoria-Mot zwolniła 35 osób).

Struktura osób bezrobotnych opisywana może być za pomocą różnych czynników. W poniższej analizie opracowano dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach według stanu na koniec maja 2010 roku, wykorzystując takie wskaźniki jak poziom wykształcenia osób bezrobotnych, ich struktura ze względu na wiek, staż pracy ogółem oraz czas pozostawania bez pracy w miesiącach.

W powiecie wadowickim, według stanu na koniec maja 2010 roku, zarejestrowanych było 7 207 osób bezrobotnych, w tym 3 663 kobiety i 3 544 mężczyzn.

W latach 2006 – 2009 w powiecie wadowickim nastąpił ogólny wzrost liczby osób bezrobotnych z **wykształceniem** zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i niższym, średnim ogólnokształcącym oraz policealnym i średnim zawodowym. Wzrosła również liczba bezrobotnych mieszkańców gminy z wykształceniem wyższym, która od kilku lat utrzymywała się na podobnym poziomie.

Pod względem wykształcenia zdecydowanie najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z:

- wykształceniem zasadniczym zawodowym (2 675 osób);
- wykształcenie policealne i średnie zawodowe (1 693 osoby);
- wykształcenie gimnazjalne lub niższe (1 608).

Najmniej liczną grupę stanowią osoby legitymujące się dyplomem uczelni wyższej. Co istotne, w grupie tej zdecydowanie przeważają kobiety – aż 67% bezrobotnych mieszkańców powiatu wadowickiego z wykształceniem wyższym to ludność płci żeńskiej.

Biorąc pod uwagę **wiek** jako czynnik opisujący strukturę osób bezrobotnych w powiecie wadowickim według stanu na koniec maja 2010 roku, można zauważyć, że bezrobotni na tym obszarze tworzą populację raczej młodą. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25 – 34 lata (1 991 osób) oraz między 18 a 24 rokiem życia (1 963 osoby). Łącznie osoby te stanowią 55% ogółu bezrobotnych w powiecie.

W przypadku rozpatrywania struktury bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Wadowicach pod względem **stażu pracy ogółem**, największą grupę stanowią osoby z doświadczeniem zawodowym rzędu 1 – 5 lat. Stanowią oni 23% ogółu osób bezrobotnych w powiecie. Liczną grupę tworzą również osoby bezrobotne nigdzie wcześniej niezatrudnione (1 403 osoby, prawie 20%).

Ostatnim analizowanym czynnikiem opisującym strukturę bezrobocia jest **czas pozostawania bez pracy w miesiącach**. Na koniec maja 2010 roku w powiecie wadowickim zdecydowanie najliczniejsze były trzy grupy osób bezrobotnych: pozostający bez pracy od 1 do 3 miesięcy (1 606 osób), od 3 do 6 miesięcy (1 686 osób) oraz od 6 miesięcy do roku (1 603 osoby). Stanowią one aż 68% bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Wadowicach.

Podsumowując czynniki wpływające na strukturę bezrobocia, można wysnuć następujące wnioski:

Bezrobotni:

- **Wykształcenie**
 - Najwięcej bezrobotnych: zasadnicze zawodowe
 - Najmniej bezrobotnych: wyższe

- **Staż pracy ogółem**
 - Najwięcej bezrobotnych: 1 – 5 lat
 - Najmniej bezrobotnych: 30 lat i więcej

- **Czas pozostawania bez pracy w miesiącach**
 - Najwięcej bezrobotnych: od 1 do 3, od 3 do 6 oraz od 6 do 12

- **Wiek**
 - Najwięcej bezrobotnych: 25 – 34 lat
 - Najmniej bezrobotnych: 60 – 64 lat

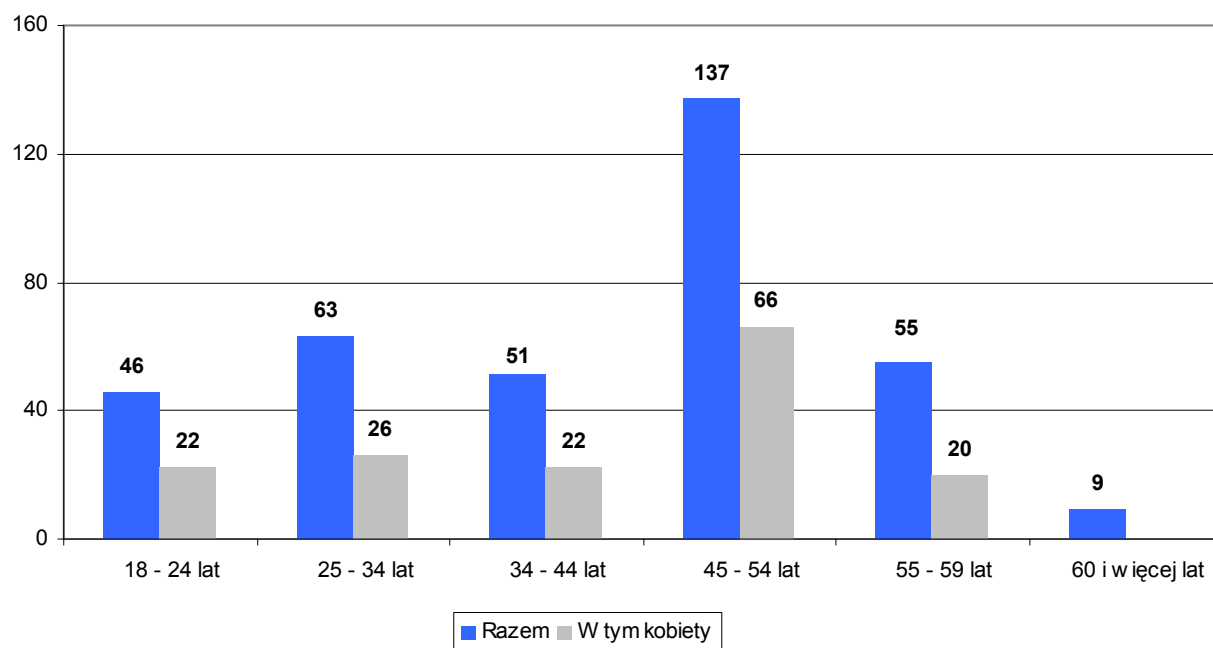
W PUP w Wadowicach według stanu na koniec maja 2010 roku zarejestrowanych było 361 **niepełnosprawnych osób bezrobotnych**, w tym 156 kobiet. Stanowi to 5% ogółu osób bezrobotnych powiatu wadowickiego w tym okresie.

Struktura tych osób pod względem **wieku** pokazuje, że zdecydowanie najwięcej zarejestrowanych mieszkańców z tej grupy znajduje się w przedziale wiekowym 45 – 54 lata (137 osób, czyli 38%). Pozostałe grupy prezentują zbliżoną liczebność, najmniej osób znajduje się w najstarszym przedziale wiekowym. Struktura wiekowa bezrobotnych osób niepełnosprawnych sprawia wrażenie zrównoważonej pod względem płci.

Biorąc pod uwagę **wykształcenie** niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia, najczęściej posiadają oni wykształcenie zasadnicze zawodowe (146 osób), a także gimnazjalne lub niższe (122 osoby). Przy tym kobiety nieznacznie przeważają wśród osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz policealnym i średnim zawodowym, mężczyźni natomiast więcej jest wśród bezrobotnych posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne lub niższe.

Z kolei kierując się kryterium **stażu pracy ogółem**, najwięcej niepełnosprawnych bezrobotnych posiada doświadczenie zawodowe rzędu 10 – 30 lat (w sumie 160 osób, 44%), najmniej natomiast jest osób ze skrajnych grup – ze stażem przekraczającym 30 lat oraz krótszym niż rok (odpowiednio 24 osoby i 30 osób).

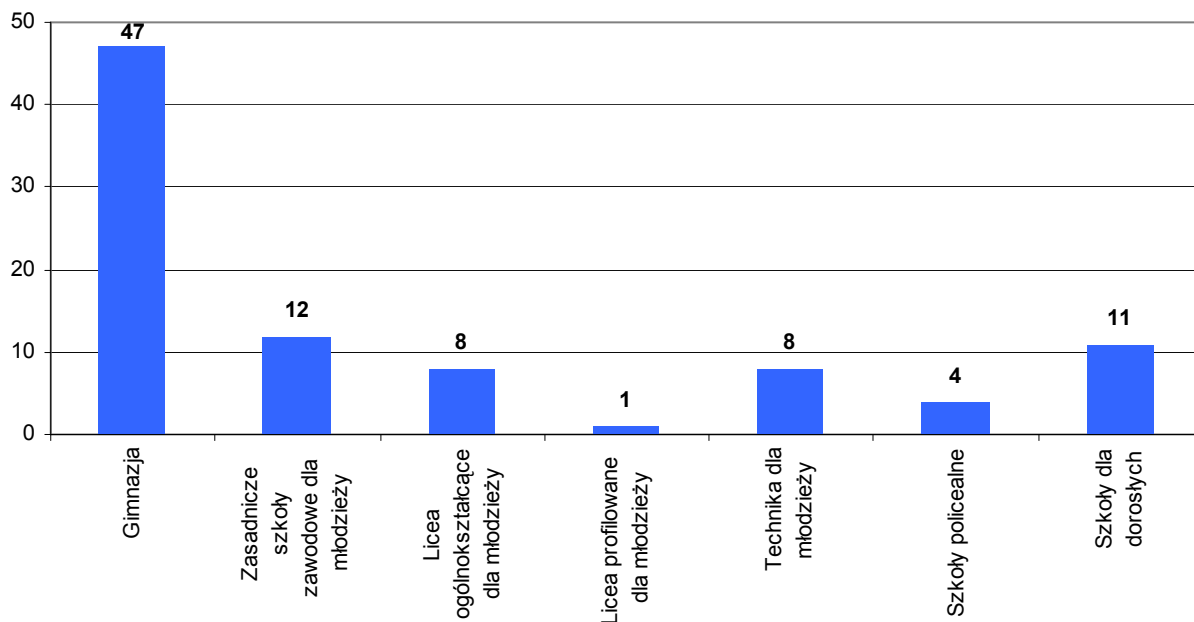
Wykres 12. Niepełnosprawni bezrobotni zarejestrowani w PUP w Wadowicach według wieku - stan na 31.05.2010 roku

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych PUP w Wadowicach, 2010

C. Poziom wykształcenia

Wykres 13. Liczba szkół w powiecie wadowickim

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wśród szkół ponadpodstawowych w 2008 roku w powiecie wadowickim najwięcej było gimnazjów (47). W powiecie obserwuje się przewagę tzw. szkół uczących zawodu, łącznie 20 jednostek (12 zasadniczych szkół zawodowych oraz 8 techników dla młodzieży).

Szkoły i placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest powiat wadowicki:

szkoły ponadgimnazjalne:

w Wadowicach:

- Zespół Szkół nr 1 w Wadowicach:
 - na poziomie technikum kształci w zawodzie: technik budownictwa;
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: murarz, malarz-tapeciarz, monter izolacji budowlanych, monter instalacji i urządzeń sanitarnych.
- Zespół Szkół nr 2 im. ks. Stanisława Staszica w Wadowicach:
 - na poziomie technikum kształci w zawodach: technik elektronik, technik mechanik, technik informatyk, technik pojazdów samochodowych;
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych operator

obrabiarek skrawających, stolarz.

- Zespół Szkół nr 3 im. ks. prof. J. Tischnera w Wadowicach:
 - na poziomie technikum kształci w zawodach: technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik handlowiec, kucharz, kelner, technik organizacji reklamy;
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: sprzedawca, piekarz, cukiernik, kucharz małej gastronomii.
- Zespół Szkół Specjalnych w Wadowicach kształci w zawodzie kucharz małej gastronomii.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. M. Wadowity w Wadowicach.

w Andrychowie:

- Zespół Szkół nr 1 im. prof. T. Kotarbińskiego w Andrychowie:
 - na poziomie technikum kształci w zawodach: technik elektronik, technik mechanik, technik ekonomista, technik informatyk, technik obsługi turystycznej;
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: elektromechanik, mechanik pojazdów samochodowych.
- Zespół Szkół nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Andrychowie:
 - na poziomie technikum kształci w zawodach: technik technologii odzieży, technik handlowiec, technik hotelarstwa, technik logistyki;
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: krawiec, stolarz, fryzjer, sprzedawca.
- Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej-Curie w Andrychowie:

w Kalwarii Zebrzydowskiej:

- Zespół Szkół i Placówek Oświatowych im. M. Kopernika w Kalwarii Zebrzydowskiej;
- Zespół Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Kalwarii Zebrzydowskiej:
 - na poziomie technikum kształci w zawodach: technik technologii drewna, technik ekonomista, technik technologii odzieży, technik handlowiec, technik obsługi turystycznej,
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: stolarz, obuwnik, tapicer, sprzedawca, fryzjer.

w Radocy:

- Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Jana Pawła II w Radocy:
 - na poziomie technikum kształci w zawodach: technik mechanizacji rolnictwa, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik ekonomista, technik architektury krajobrazu, technik logistyki, technik geodeta;
 - na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej: mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, kucharz małej gastronomii.

W ramach Zespołu Szkół w Radocy działa Centrum Kształcenia Ustawicznego.

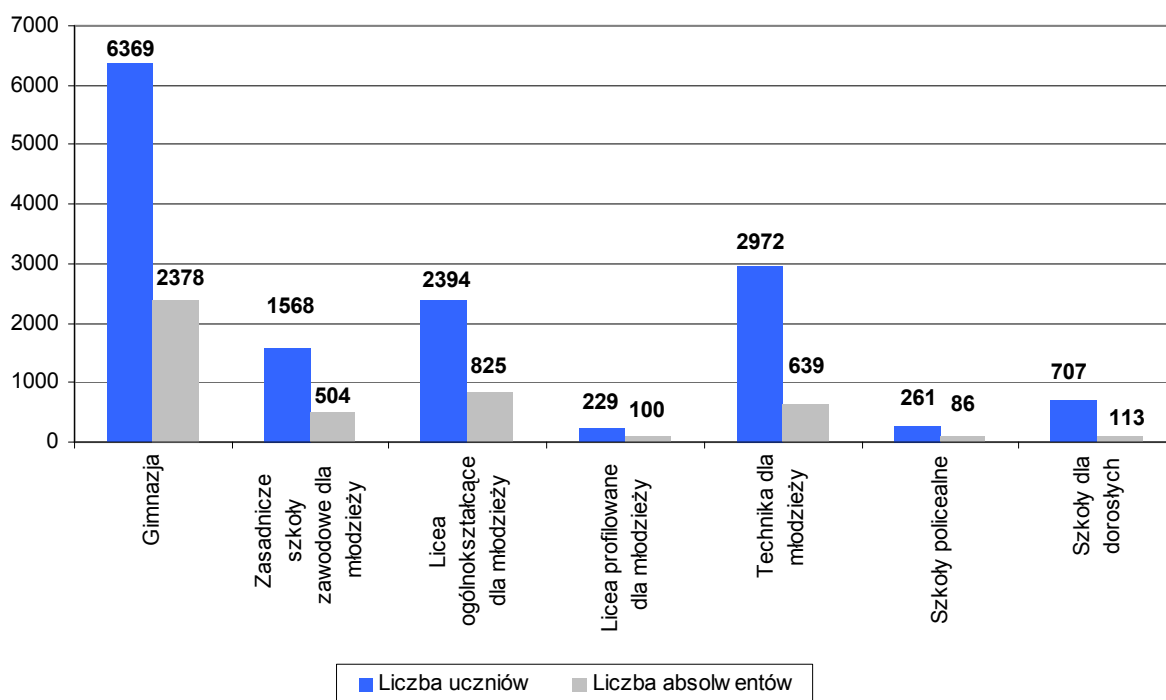
szkoły kształcenia specjalnego:

- Zespół Szkół Specjalnych w Wadowicach,
- 2 Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze:
 - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kalwarii Zebrzydowskiej kształci w zawodach: krawiec, stolarz
 - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kaczynie,

poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wadowicach,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Andrychowie,

Wykres 14. Liczba uczniów i absolwentów w powiecie wadowickim

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2008

Wśród uczniów powiatu wadowickiego największa liczba uczniów przypada na gimnazja (6 369 osób). Jak wynika z przedstawionego wykresu wśród szkół ponadgimnazjalnych najwięcej uczniów oraz absolwentów jest o wykształceniu technicznym oraz ogólnokształcącym. Absolwenci szkół ogólnokształcących nie mają przygotowania zawodowego, taka sytuacja ma wpływ na wzrastającą liczbę studentów w powiecie.

Obecnie większość małopolskiej młodzieży preferuje naukę w szkołach ogólnokształcących. Wśród osób kończących szkoły ponadgimnazjalne (licea ogólnokształcące, licea profilowane, zasadnicze szkoły zawodowe i technika) w 2008 roku 50% stanowili absolwenci liceów i co ważne, na przestrzeni ostatnich czterech lat ich odsetek stale się zwiększał, głównie kosztem mniejszego zainteresowania liceami profilowanymi.⁵

Według danych raportu „Nauka zawodu w małopolskich szkołach 2009” przygotowanego przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji w powiecie wadowickim wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych najwięcej jest sprzedawców, kucharzy małej gastronomii oraz stolarzy. Do najpopularniejszych zawodów wśród absolwenci techników i szkół policealnych należą: technik ekonomista, technik handlowiec, technik informatyk.

Tabela 3. Zestawienie osób w powiecie wadowickim wg przedziału wiekowego, stopnia znajomości języków obcych oraz rodzajów języków obcych

Stopień znajomości języka	Ogółem		23-30 lat		31 lat i więcej	
	Co najmniej średni	Dobry i biegły	Co najmniej średni	Dobry i biegły	Co najmniej średni	Dobry i biegły
Język angielski	60,3%	40,5%	28,5%	18,2%	27,4%	19,8%
Język niemiecki	24,3%	14,8%	11,7%	7,8%	11,7%	6,4%
Język rosyjski	10,9%	6,1%	1,4%	1,4%	8,9%	4,7%
Język francuski	6,7%	6,1%	1,4%	1,4%	3,9%	3,4%
Język hiszpański	3,1%	2,0%	0,6%	0,3%	1,7%	0,6%
Język włoski	1,4%	0,6%	0,3%	0,8%	0,6%	0,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych Advisory Group TEST Human Resources, 2010

Analiza bazy danych Advisory Group TEST Human Resources ukazuje tendencje znajomości języków obcych wśród ludności mieszkającej w powiecie wadowickim. Można przypuszczać, iż najlepiej znanym językiem obcym jest język angielski, co nie dziwi, biorąc pod uwagę fakt, iż w gimnazjach oraz szkołach średnich właśnie tej język jest najpopularniejszy. W przedziale wiekowym 23 – 30 lat niestety tylko niecałe 30% osób posługuje się językiem angielskim w stopniu co najmniej średnim oraz nieco ponad 18% w stopniu dobrym i biegłym. Osoby powyżej 31 roku życia 27% przypadków posługują się językiem angielskim w stopniu co najmniej średnim. Na drugim miejscu znalazł się język niemiecki.

⁵ „Nauka zawodu w małopolskich szkołach 2009”, Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, 2009

D. Zatrudnienie

W okresie od stycznia do grudnia 2009 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach zarejestrowano łącznie 10 042 osoby, w tym 4 950 kobiet.

Biorąc pod uwagę okres 2007 – 2009 w powiecie wadowickim zaznaczała się **zwykła tendencja napływu osób rejestrujących** się w Urzędzie Pracy (z 7 043 do 10 042). Porównując rok 2008 z 2009 zanotowano wzrost napływu bezrobotnych aż o 2 653 oraz minimalny wzrost odpływu bezrobotnych jedynie o 247 osób. Warto zaznaczyć, iż rok 2009 był pierwszym rokiem od 2006, kiedy liczba napływu przewyższała liczbę odpływu bezrobotnych.

Wzrost bezrobocia dotyczył wszystkich gmin powiatu wadowickiego. Najwyższy poziom bezrobocia utrzymuje się w gminie Andrychów, a najniższy w gminie Lanckorona i Mucharz.

W porównaniu do lat ubiegłych **zmałał procentowy udział kobiet** w ogólnej liczbie bezrobotnych, ale mimo to kobiety w powiecie wadowickim wciąż stanowią większość wśród osób pozostających bez pracy.

Podobnie jak w latach ubiegłych zawodem najliczniej reprezentowanym przez bezrobotnych jest **zawód sprzedawcy** (455 osób). Grupa ta to w przeważającej większości kobiety. Osoby posiadające ten zawód stanowią 6,83% ogółu zarejestrowanych. Kolejną grupę stanowią osoby posiadające zawód ekonomisty i asystenta ekonomicznego – 284 osoby czyli 4,26% ogółu bezrobotnych. Zawód ten reprezentują głównie osoby z wykształceniem wyższym i średnim zawodowym ekonomicznym.

W 2009 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach **napłynęło 2 212 ofert pracy**, jednak te oferty pokrywały jedynie 33,2% zapotrzebowania na pracę w powiecie. Liczebność napływu ofert pracy była wyraźnie niższa, bowiem o 7 829 od liczebności napływu bezrobotnych (10 042). W rezultacie w 2009 roku na jedną ofertę pracy przypadało prawie pięć noworejestrujących się bezrobotnych. Porównując z rokiem poprzednim sytuacja ta uległa pogorszeniu, na co duży wpływ miała mniejszej skłonności pracodawców do zwiększania zatrudnienia.

W 2009 roku pracodawcy powiatu wadowickiego wykazali zdecydowanie **największe zapotrzebowanie na osoby posiadające zawód robotnik gospodarczy – 251 ofert pracy**, pracownik biurowy – 229 ofert pracy oraz sprzedawca – 211 ofert pracy. Warto jednak zaznaczyć, iż w większości oferty pracy na wspomniane stanowiska dotyczyły subsydiowanych miejsc pracy współfinansowanych z Funduszu Pracy lub była związana z aktywizacją bezrobotnych poprzez staże. Co ciekawe systematycznie rośnie zapotrzebowanie na pracowników posiadających kwalifikacje na poziomie zawodowym.

W 2009 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wadowicach odnotowano **647 absolwentów wśród osób bezrobotnych**, w tym 363 kobiety. Absolwenci stanowili 6,4% ogółu bezrobotnych. Porównując liczbę

bezrobotnych absolwentów w 2009 roku do lat poprzednich widoczny jest **stały wzrost**. Opisywana grupa bezrobotnych w 2007 roku wyniosła 265 osób (o 382 osoby więcej niż w 2009 roku), a w 2008 roku – 353 osoby, a w 2009 roku – 647 osób. Najwięcej osób pozostających bez pracy w powiecie wadowickim jest w grupie z wykształceniem średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym, w następnej kolejności z średnim ogólnokształcącym. Najmniej liczna w zasobach Urzędu pozostaje grupa osób z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym. Mała liczba osób bezrobotnych w ostatniej grupie jest wynikiem podejmowania przez dużą część absolwentów gimnazjów dalszej nauki w trybie dziennym.

Zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe

Spośród wszystkich 622 zidentyfikowanych w 2009 roku zawodów i specjalności powiatu wadowickiego wyodrębniono na rynku pracy:

- 136 zawodów deficytowych;
- 466 zawodów nadwyżkowych;
- 20 zawodów zrównoważonych.

Mianem zawodów deficytowych określa się zawody, na które występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w danym zawodzie. Do tego typu zawodów z najwyższym wskaźnikiem deficytu w powiecie wadowickim zakwalifikowano m.in.: opiekun w domu pomocy społecznej, lakiernik wyrobów drzewnych, tynkarz, agent ubezpieczeniowy. Można śmiało stwierdzić, iż na terenie powiatu wadowickiego istnieje zapotrzebowanie na kształcenie bądź uzupełnienie kwalifikacji w wyżej wymienionych zawodach.

Wadowicki rynek pracy charakteryzuje głęboka nierównowaga - znacznie więcej jest na nim zawodów nadwyżkowych niż deficytowych. Analiza ukazała, iż zdecydowana większość zawodów w liczbie 466 to zawody nadwyżkowe na rynku pracy, co oznacza, że jest mniejsze zapotrzebowanie na pracowników w tych zawodach w stosunku do ilości bezrobotnych posiadających takie zawody. Oznacza to, że podaż w tych zawodach znacznie przekracza popyt na pracę. Wśród wyłonionych zawodów do tych, które wykazały najwyższy wskaźnik intensywności nadwyżki należały m.in. technik mechanik, szewc naprawiacz, technik elektronik, technik technologii odzieży, mechanik samochodów osobowych.

Podmioty gospodarcze powiatu wadowickiego

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie wadowickim według sekcji PKD 2004 obejmowało sekcję G czyli handel hurtowy i detaliczny, naprawę pojazdów samochodowych, motocykli oraz

artykułów użytku osobistego i domowego – 4 561 podmiotów oraz sekcję D czyli przetwórstwo przemysłowe – 3 524 podmioty, a także sekcję F czyli budownictwo – 2 052 podmioty.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych w 2009 roku w powiecie wadowickim

Podmioty gospodarki narodowej	Powiat wadowicki
Ogółem	15 382
Sektor publiczny	
podmioty gospodarki narodowej ogółem	384
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	326
przedsiębiorstwa państwowe	3
spółki handlowe	12
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	4
Sektor prywatny	
podmioty gospodarki narodowej ogółem	14 998
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	12 674
spółki handlowe	474
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	66
spółdzielnie	41
fundacje	8
stowarzyszenia i organizacje społeczne	287

Źródło: Opracowanie AG TEST HR na podstawie danych GUS, 2009

W powiecie wadowickim po zmianach zaistniałych w gospodarce, a mianowicie nakierowaniu działań modernistycznych na rozwój i inwestycję w turystykę, miejsca zatrudnienia znalazły głównie kobiety. Mężczyźni w większości trudnią się nadal w przemyśle. Powstało wiele nowych działalności gospodarczych. Mieszkańcom powiatu wadowickiego nie można odmówić zapału, pomysłu, pracowitości oraz przedsiębiorczości. Przyciągają turystów m.in. Parkiem Miniatur „Świat Marzeń”, Parkiem rozrywki Dinolandia, Stacją „Hucuł” Józefa Brzazgacza, Stajnią „Pod Dębami”, Mini ZOO – Kucyk, Agro-Spa „Leskowiec”.

W 2009 roku wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców powiatu wadowickiego wyniósł 98,8 i był najwyższym w tym roku wśród wszystkich powiatów województwa małopolskiego. Na przestrzeni ostatnich kilku lat można było zauważyć wzrost opisywanego wskaźnika. W 2008 roku wynosił on 82,6 a w 2009 już 98,8. W Dodatkowo współczynnik aktywności zawodowej mieszkańców powiatu wadowickiego kształtował się na poziomie 36,84% w 2008 roku.

4. WSPARCIE DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA TWORZENIE MIEJSC PRACY

Lokalne instytucje wspierające rozwój rynku pracy:

Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach

ul. Adama Mickiewicza 27

34-100 Wadowice

tel. (033) 873 71 00

e-mail: krwa@praca.gov.pl; upwadowice@gmail.com

Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach – Filia w Andrychowie

ul. Starowiejska 22 a

34-120 Andrychów

Ochotniczy Hufiec Pracy w Wadowicach

ul. Kochanowskiego 3

34-100 Wadowice

tel. (033) 823-38-68

Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP w Lanckoronie

ul. Krakowska 513

34-143 Lanckorona

tel. (033) 876 64 01, 876 31 14

e-mail: biuro@osrodek-korona.pl

www.osrodek-korona.pl

Małopolski Inkubator Przedsiębiorczości w Andrychowie

ul. Starowiejska 22a

34-120 Andrychów

tel. (033) 870 33 79

e-mail: mip@um.andrychow.pl

www.andrychow.eu/mip

Gminne Centrum Informacji w Radziechowy-Wieprz

ul. Główna 700

34-381 Radziechowy-Wieprz

tel. (033)867-66-10

Gminne Centrum Informacji

Stryszów 149

34-146 Stryszów

tel. (033) 8797931

e-mail: stryzow@infocentrum.com.pl

Agencje Zatrudnienia:**Związek Centralny Dzieła Kolpinga w Polsce****RK w Wadowicach**

ul. E. i K. Wojtyłów 13

34-100 Wadowice

e-mail: wadowice@kolping.pl

www.kolping.pl

Agencja Zatrudnienia „Kubał” Sp. z o. o. Andrychów

ul. Krakowska 83

34-120 Andrychów

Pośrednictwo pracy „Iva” Urszula Cieśla

Chrzastowice 120

34-114 Chrzastowice

tel. (033) 879 24 32

Instytucje szkoleniowe:**Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe, Centrum Szkolenia Zawodowego Motor-Glob s. c.**

ul. Lwowska 30

34-100 Wadowice

tel. (033) 823 35 71; 604 200 588

e-mail: motor-glob@wp.pl

www.motor-glob.pl/

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Andrychowie

ul. Rynek 12

34-120 Andrychów

Ośrodek Szkolenia Specjalistycznego „Labor-s” B. i M. Lesiuk

ul. Lwowska 32,

34-100 Wadowice

tel. (033) 823-48-82

e-mail: biuro@labor-szkolenia.pl

www.labor-szkolenia.pl

Powiatowe urzędy pracy realizują zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy; świadczą usługi osobom bezrobotnym, poszukującym pracy oraz pracodawcom.

Usługi rynku pracy świadczone przez urzędy pracy dla pracodawców oraz osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

- 1. Pośrednictwo pracy** - polega na udzielaniu pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w pozyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w doborze odpowiednich kandydatów do pracy. Jest realizowane jest nieodpłatnie, zgodnie z zasadami dostępności, dobrowolności, równości i jawności usług.

Pośrednicy pracy:

- pozyskują i upowszechniają oferty pracy,
- udzielają pracodawcom informacji o kandydatach do pracy,
- inicjują i organizują kontakty pracodawców z kandydatami: indywidualne lub poprzez **giełdy pracy** – podczas których następuje rekrutacja spośród zainteresowanych kandydatów do pracy oraz **targi pracy** – w czasie których następuje prezentacja wolnych miejsc pracy przez wielu pracodawców,
- zapoznają z aktualną sytuacją na lokalnym rynku pracy, informują o przysługujących prawach i obowiązkach,
- informują o usługach i instrumentach rynku pracy wspierających tworzenie nowych lub utrzymanie istniejących miejsc pracy.

Zgłoszenie wolnego miejsca pracy:

- pracodawca zgłasza ofertę pracy do jednego wybranego przez siebie urzędu pracy ze względu na siedzibę, miejsce wykonywania pracy lub z innego powodu;
- pracodawca może wybrać jeden sposób realizacji oferty pracy jako: **„zamkniętej”** – udostępnianej wyłącznie osobom zarejestrowanym jako bezrobotne i spełniającym wymagania, którym są wydawane skierowania: ta oferta jest podawana do wiadomości bez informacji umożliwiających identyfikację pracodawcy; lub **„otwartej”** – udostępnianej w pełnym zakresie wszystkim

zainteresowanym osobom, którym – za zgodą pracodawcy – może być wydane skierowanie; ta oferta zawiera dane umożliwiające identyfikację pracodawcy.

Zgłaszając ofertę pracy podaje się:

- **dane dotyczące pracodawcy:** nazwę, adres, numer telefonu, imię i nazwisko osoby do kontaktu, oznaczenie formy prawnej prowadzonej działalności gospodarczej, REGON, NIP, rodzaj działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności, stan zatrudnienia;
- **informacje na temat warunków zatrudnienia:** nazwę stanowiska, liczbę wolnych miejsc pracy (w tym liczbę miejsc pracy dla niepełnosprawnych), miejsce wykonywania pracy, rodzaj umowy, informacje o systemie i czasie pracy, wysokości wynagrodzenia, planowaną datę zatrudnienia, wymagania co do kwalifikacji i umiejętności kandydatów do pracy.

Rozpowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy odbywa się poprzez zamieszczenie ich na tablicy ogłoszeń oraz w internetowej bazie ofert pracy.

W ramach sieci **EURES** (European Employment Services), urząd pracy prowadzi pośrednictwo pracy związane ze swobodnym przepływem pracowników na terenie UE, EOG oraz państw korzystających ze swobody przepływu osób.

Pośrednicy pracy udzielają informacji na temat:

- aktualnie upowszechnionych zagranicznych ofert pracy;
- warunków życia i pracy w poszczególnych krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- innych możliwości poszukiwania zatrudnienia za granicą, w szczególności z wykorzystaniem stron internetowych publicznych służb zatrudnienia w poszczególnych krajach oraz portali www.eures.praca.gov.pl oraz www.eures.europa.eu.

- 2. Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa** - zadaniem poradnictwa zawodowego jest udzielanie pomocy bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia. Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie porad indywidualnych i grupowych.
- 3. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy – Klub Pracy** - polega na przygotowaniu poprzez szkolenia osób bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia.
- 4. Doradztwo dla pracodawców** - na wniosek pracodawcy doradcy zawodowi mogą udzielić pomocy w zakresie:
 - doboru kandydatów do pracy spośród bezrobotnych i poszukujących pracy,

- wspierania rozwoju zawodowego pracowników.

Ponadto, doradcy zawodowi udzielają informacji osobom zwalnianym z przyczyn ekonomicznych zakładu pracy, będących w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, współpracując w tym zakresie z przedstawicielami zakładów pracy i związkami zawodowymi, w ramach Zespołu ds. Zapobiegania Negatywnym Skutkom Zwolnień Grupowych.

- 5. Szkolenia** - inicjowane są w celu podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych, zwiększenia szans na uzyskanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bezrobotnych i poszukujących pracy, w szczególności w przypadku braku kwalifikacji zawodowych, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji, czy utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie.

Formy szkoleń:

- szkolenia grupowe – realizowane zgodnie z Planem szkoleń na dany rok, opracowanym na podstawie wyników badań, analiz i prognoz na rynku pracy, częstotliwości występowania ofert oraz zapotrzebowania ze strony pracodawców;
- szkolenia w trybie indywidualnym – osoby bezrobotne kierowane są na wskazane przez siebie szkolenie, jeżeli uzasadnią celowość tego szkolenia (oświadczenie przyszłego pracodawcy o zamiarze powierzenia tej osobie odpowiedniej pracy, oświadczenie o zamiarze rozpoczęcia działalności gospodarczej, inne uzasadnienie celowości skierowania na szkolenie), a jego koszt w części finansowanej z Funduszu Pracy nie przekroczy 300% przeciętnego wynagrodzenia. Skierowanie takie przysługuje nie częściej niż raz w ciągu roku kalendarzowego.

Szkoleniami mogą być objęte osoby:

- bezrobotne;
- poszukujące pracy, które m. in. są w okresie wypowiedzenia stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy lub są zatrudnione u pracodawcy, wobec którego ogłoszono upadłość lub który jest w stanie likwidacji, z wyłączeniem likwidacji w celu prywatyzacji.

Szkolenie może trwać do 6 miesięcy, a w przypadkach uzasadnionych programem szkolenia - nie dłużej niż 24 miesiące. Bezrobotnemu w okresie odbywania szkolenia przysługuje stypendium.

Osoby bezrobotne i poszukujące pracy mogą ponadto ubiegać się o:

- przyznanie pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia do wysokości 4 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia;
- sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych do wysokości 100%, jednak nie więcej niż do wysokości 3 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia;

- sfinansowanie kosztów egzaminów, licencji niezbędnych do wykonywania pracy do wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

6. Staże - polegają na nabywaniu przez osobę bezrobotną praktycznych umiejętności do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy pracodawcą a urzędem pracy, na okres od 3 do 6 miesięcy, a w niektórych przypadkach do 12 miesięcy, według określonego programu. W okresie odbywania stażu, stażystom przysługuje **stypendium** wypłacane przez Urząd Pracy.

Staże organizowane są w pierwszej kolejności u pracodawców, którzy:

- prowadzą działalność gospodarczą, co najmniej przez 6 miesięcy;
- nie zmniejszyli stanu zatrudniania powyżej 10 % w ciągu ostatnich 6 miesięcy;
- deklarują zatrudnienie kandydata po odbyciu przez niego stażu;
- wywiązywali się z dotychczasowych zobowiązań wynikających z umów zawartych z Urzędem Pracy;
- nie zalegają z opłatami w ZUS i Urzędzie Skarbowym;
- tworzą miejsca odbywania stażu na terenie Tarnowa i Powiatu Tarnowskiego.

7. Przygotowanie zawodowe dorosłych - jest to praktyczna nauka zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych, realizowane bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Jest realizowane w oparciu o program ukierunkowany na nabycie umiejętności praktycznych oraz zdobywanie wiedzy teoretycznej opracowany przez pracodawcę lub instytucję szkoleniową i kończy się egzaminem potwierdzającym uzyskane kwalifikacje. Odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy pracodawcą a starostą. Możliwa jest umowa trójstronna, zawierana pomiędzy pracodawcą, starostą i instytucją szkoleniową, wpisana do rejestru prowadzonego przez wojewódzki urząd pracy. Uczestnikowi przygotowania zawodowego przysługuje stypendium.

Kształcenie jest realizowane w miejscu pracy odbywa się w formie:

- praktycznej nauki zawodu trwającej od 12 do 18 miesięcy, umożliwiającej przystąpienie do egzaminu na tytuł zawodowy lub egzaminu czeladniczego;
- przyuczenia do pracy trwającego od 3 do 6 miesięcy, mającego na celu zdobycie wybranych kwalifikacji lub umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych.

Pracodawcy przysługuje:

- zwrot poniesionych wydatków na uczestnika przygotowania zawodowego w wysokości do 2% przeciętnego wynagrodzenia za każdy pełny miesiąc realizacji programu;
- premia w wysokości 400 zł za każdy pełny miesiąc – w przypadku, gdy uczestnik przygotowania zawodowego ukończył program i zdał egzamin przeprowadzony przez komisję egzaminacyjną lub przez instytucję szkoleniową.

- 8. Dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych** - starosta na wniosek bezrobotnego może sfinansować z Funduszu Pracy koszty studiów podyplomowych należne organizatorowi studiów do wysokości 100% jednakże nie więcej niż 300% przeciętnego wynagrodzenia.
- 9. Dofinansowanie wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy** – pracodawcy mają możliwość ubiegania się o doposażenie i wyposażenie nowo tworzonego miejsca pracy, na którym zostanie zatrudniona osoba bezrobotna. Wartość uzyskanego wsparcia jest określona w indywidualnej umowie, przy czym nie może być wyższa niż sześciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia. Po podpisaniu umowy podmiot ponosi koszty na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy i zatrudnia na utworzonym stanowisku pracy skierowaną osobę bezrobotną w pełnym wymiarze czasu pracy na okres min. 24 miesięcy.
- 10. Jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej** - jest to forma pomocy, kierowana do osób bezrobotnych, która daje możliwość ubiegania się o bezzwrotną pomoc finansową na otwarcie własnej działalności gospodarczej. Jednym z warunków uzyskania w/w pomocy jest prawidłowe wypełnienie wniosku dostępnego na stronie urzędu wraz ze wszystkimi załącznikami. Corocznie duża grupa osób bezrobotnych, korzysta z tej formy pomocy.
- 11. Prace interwencyjne oraz roboty publiczne** - jest to zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które następuje w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Pracodawca będący organizatorem prac interwencyjnych czy robót publicznych może otrzymać refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenie, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych.

5. Dokument został stworzony na podstawie danych z następujących instytucji:

1. Advisory Group TEST Human Resources – firma doradztwa personalnego
2. Główny Urząd Statystyczny
3. Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji
4. Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach
5. Starostwo Powiatowe w Wadowicach
6. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie
7. Urząd Miejski w Andrychowie
8. Urząd Statystyczny w Krakowie

6. Dokument został stworzony w trakcie warsztatów, które odbyły się w dniach 28-30 czerwca 2010 r. w Andrychowie. W opracowywaniu informacji wzięli udział przedstawiciele następujących instytucji:

1. Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach
2. Urząd Miasta Andrychowa
3. Urząd Gminy Wieprz
4. Urząd Gminy Mucharz
5. Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie